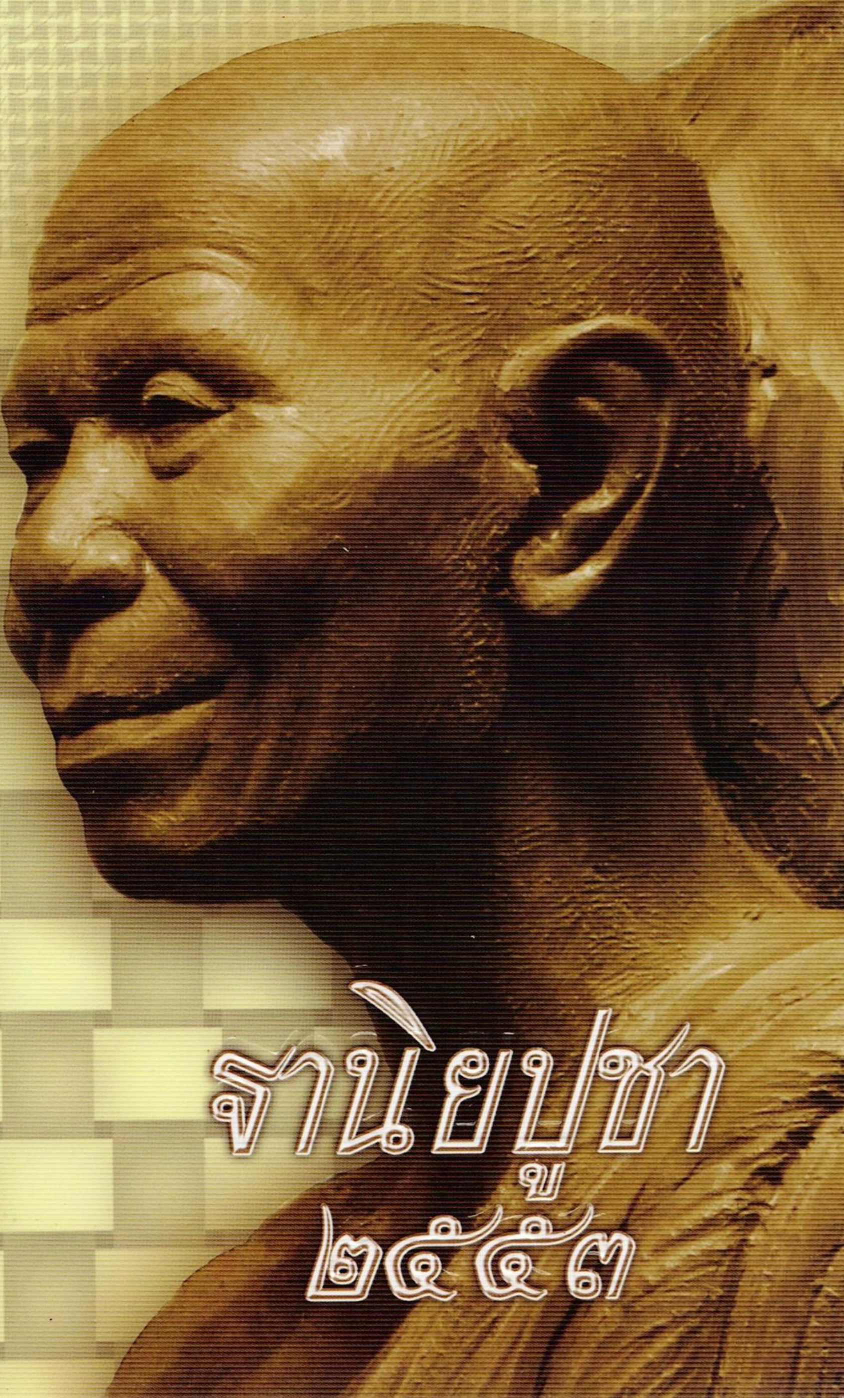

ฐานิยปูชา
๒๕๕๓

ฐานิยปูชา ๒๕๕๓

ฐานิยปูชา ๒๕๕๓

ฐานิยปูชา ๒๕๕๓

พระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มกราคม ๒๕๕๓ จำนวน ๒๕,๐๐๐ เล่ม

เรียบเรียง : ดร. ดาราวรรณ เด่นอุดม

ปก : เชาว์ อัศว

ISBN : 978-616-7140-04-9

ท่านที่ต้องการหนังสือ *ฐานิยปูชา* กรุณาเตรียมซอง ขนาด ๖ × ๙ นิ้ว พร้อมติดแสตมป์ ๖ บาท จ่าหน้าซองถึงตัวท่านเอง ส่งมาที่

ดร. ดาราวรรณ เด่นอุดม ๒๕๖ มิตรภาพ ซอย ๑๕

ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

ผู้ที่ต้องการร่วมทำบุญในการจัดพิมพ์ กรุณาโอนเงินเข้า

บัญชีธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาถนนมิตรภาพ จังหวัดนครราชสีมา

หมายเลขบัญชี ๖๖๖-๒ ๑๓๕๖๘-๗

ชื่อบัญชี ดร. ดาราวรรณ เด่นอุดม (เพื่อการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะของหลวงพ่อพุธ ฐานิโย)

หรือส่งธนาณัติ สั่งจ่าย **ปณ. อัมพวัน** ถึง **ดร. ดาราวรรณ เด่นอุดม** ตามที่อยู่ข้างบน

พิมพ์ที่ **บริษัท ชวนพิมพ์ 50 จำกัด**

๕๑๓/๑๒๔ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๓๗ (วัดเพลงวิปัสสนา) ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทร. ๐-๒๔๑๒-๙๔๖๐ โทรสาร ๐-๒๘๖๔-๖๙๙๗ มือถือ ๐๘-๙๖๗๕-๓๙๒๒

นายจิโรจน์ ศรสงคราม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๓

โครงการอุทยานธรรมบูชาคุณหลวงพ่อพุธ ฐานิโย

เป็นโครงการที่พัฒนามาจากโครงการ **"ฐานิยานุสรณ์สถาน อุทยานธรรมปฏิบัติ"** ซึ่งคณะศิษยานุศิษย์ นำโดย **พระครูคุณสารสัมบัน (สมาน ชิตมาโร)** อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าศรัทธารวม ได้ริเริ่มไว้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยได้เริ่มรวบรวมทุนในการก่อสร้างไว้จำนวนหนึ่งแล้ว แต่เนื่องจากยังขาดความพร้อมในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านทุนทรัพย์ จึงสามารถดำเนินงานได้เพียงการปรับปรุงกุฏิของหลวงพ่อให้เป็นพิพิธภัณฑ์บริขาร ซึ่งขณะนี้แล้วเสร็จไปประมาณ ๗๐%

บัดนี้ หลวงพ่อได้มรณภาพไปแล้วเป็นเวลา ๑๐ ปีเศษ จึงควรที่พวกเราคณะศิษย์จะร่วมแรงร่วมใจ ช่วยให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วง เพื่อให้เป็นแหล่งสืบสานมรดกธรรมของหลวงพ่อ

- วัดวะภูแก้วเป็นวัดแห่งแรกที่หลวงพ่อสร้างไว้
- ด้วยความผูกพันกับสถานที่แห่งนี้ หลวงพ่อจึงปรารภอยู่เนืองๆ ว่า *"วัดวะภูแก้วจะเป็นที่สุดท้ายของหลวงพ่อ"*
- วัดวะภูแก้วได้รับการจารึกไว้ในคำขวัญของอำเภอสูงเนินว่า *"แดนธรรมวะภูแก้ว"*
- กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งให้เป็น *"ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ"* เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ และกระทรวงวัฒนธรรมได้ประกาศให้เป็น *"ศูนย์เผยแพร่ศีลธรรมของกรมการศาสนา"* เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการอบรมพัฒนาจิตเยาวชน ข้าราชการ และภาคเอกชน ต่อเนื่องมากว่า ๒๐ ปี ปีละกว่าหมื่นคน

โครงการอุทยานธรรมบูชาคุณหลวงพ่อพุธ ฐานิโย ประกอบด้วย

๑. *โบกขรณีธรรมเจดีย์* ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานประติมากรรมรูปเหมือนขององค์หลวงพ่อ

๒. *ลานธรรม* ขนาด ๕๐๐ ตารางเมตร ในบรรยากาศร่มรื่นท่ามกลางสวนป่าและขุนเขา

๓. *พิพิธภัณฑ์บริขาร* ซึ่งแวดล้อมด้วยสวนพฤกษศาสตร์ที่รวบรวมพันธุ์ไม้ที่มีชื่อขึ้นต้นด้วย "พุด" และ "แก้ว" หลากหลายชนิด

ที่ปรึกษาฝ่ายสงฆ์

พระอธิการอุทัย สิริธโร	*วัดเขาใหญ่เจริญธรรมญาณสัมปันโน*
พระครูชัยเขตคณานุรักษ์	*เสนาสนะป่าประดู่*
พระปลัดกิตติ ติกขวีโร	*วัดวะภูแก้ว*
พระมหาธีรนาถ อัคคธีโร	*วัดป่าภูผาสูง*
พระปลัดจงสว่าง อาภากโร	*วัดป่าศรัทธารวม*

ที่ปรึกษาฝ่ายฆราวาส

นายกอบชัย ซอโสตถิกุล
นายนิวัฒน์ ปราชญ์นิวัฒน์
รศ. ไพพรรณ พรประภา
นายสุวัฒน์ จึงวิวัฒนาภรณ์
นายสาคร สุขศรีวงศ์

คณะทำงาน

นายดิสสกร กุนธร	*หัวหน้าโครงการ*	นายประเวศ ไชยวงศ์	*งานจัดภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม*
ผศ.ดร. สามารถ จับโจร	*งานประติมากรรม*	นายกิตติชัย ตรีรัตน์วิชชา	*งานประติมากรรม*
นายสัญญา พันธ์ไสว	*งานพิพิธภัณฑ์บริขาร*	ดร. ดาราวรรณ เด่นอุดม	*เลขานุการโครงการ*

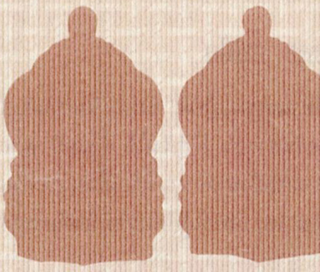

ด้านหน้า ด้านหลัง

(ขนาดเท่าจริง)

ขอเชิญร่วมบริจาคสมทบทุนในการก่อสร้าง ด้วยการโอนเงินเข้าบัญชี

"วัดวะภูแก้ว เพื่อโครงการอุทยานธรรม บูชาคุณหลวงพ่อพุธ ฐานิโย"

ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาถนนมิตรภาพ (นครราชสีมา) เลขที่บัญชี ๖๖๖-๒๔๕๐๑๕-๐

- กรุณาส่งหลักฐานการโอน (Slip) พร้อมชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ มาทางโทรสาร หมายเลข ๐๔๔-๒๑๑๘๙๙

- เพื่อเป็นการตอบแทนน้ำใจและอนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่าน โครงการฯ ขอมอบวัตถุมงคลซึ่งหลวงพ่อพุธได้อธิษฐานจิตไว้ก่อนมรณภาพ
    - ผู้บริจาคตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป จะได้รับเหรียญนวโลหะรุ่น "ปัจฉิมอธิษฐาน" ๑ องค์ (มีอยู่ ๑๐๐ กว่าเหรียญเท่านั้น)
    - ผู้บริจาค ๕๐๐ บาท แต่ไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ บาท จะได้รับเหรียญหรือพระผงรุ่นอื่นๆ ที่หลวงพ่ออธิษฐานจิต ตั้งแต่ปี ๒๕๒๖-๒๕๔๑

ตำนานเหรียญรุ่น "ปัจฉิมอธิษฐาน"

...หลวงพ่อสั่งให้สร้าง ...หลวงพ่อออกแบบเอง

..อธิษฐานจิตก่อนมรณภาพประมาณ ๓ เดือน

วันหนึ่ง (ประมาณปี ๒๕๓๗) หลวงพ่อได้เรียกข้าพเจ้าเข้าไปพบและสั่งว่า *"ไปสร้างรูปเหรียญหลวงพ่อไว้แจกเด็กๆ ที่มาอบรมที่วัดวะภูแก้วเพื่อเป็นที่ระลึก"*

ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจ เพราะไม่เคยได้ยินหลวงพ่อสั่งให้สร้างรูปเหรียญสักที มีแต่คนโน้นคนนี้มาขออนุญาตจัดทำ ซึ่งท่านก็อนุญาตบ้าง ไม่อนุญาตบ้าง ข้าพเจ้าได้กราบเรียนว่า *"ไม่เคยสร้างพระสักที แล้วจะทำได้หรือ"*

หลวงพ่อหยิบเหรียญรุ่นหนึ่งให้ดู แล้วบอกว่า *"ไปทำที่เจ้านี้แหละ เขาทำสวยดี"* จากนั้นท่านก็จัดการออกแบบให้เสร็จ โดยแจกแจงรายละเอียดว่า *"ทำรูปร่างเป็นเสมาคว่ำ ด้านหน้าทำรูปหลวงพ่อในท่านั่งสมาธิ ด้านหลังมีธรรมจักร พร้อมทั้งจารึกธรรมว่า กุเล เชฏฐา ปจฺจายิโน (ผู้เคารพนบนอบผู้ใหญ่ในตระกูล เป็นผู้เจริญ)"* แล้วก็หยิบไม้บรรทัดมาวัด *"เอากว้างเท่านี้ สูงเท่านี้นะ"*

ข้าพเจ้าได้จัดสร้างเหรียญดังกล่าว คราวละ ๑๐,๐๐๐ เหรียญบ้าง ๕,๐๐๐ เหรียญบ้าง ไว้แจกเด็กๆ ตามที่ท่านสั่งไว้ หมดเมื่อไรก็สร้างเพิ่ม ท่านก็เมตตาอธิษฐานจิตเดี่ยวให้ทุกครั้ง จนกระทั่งรุ่นสุดท้ายหมดไปเมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้าพเจ้าไม่กล้าสร้างเพิ่ม เพราะเห็นว่าช่วงนั้นท่านอาพาธหนักแล้ว แต่ท่านอนุญาตให้ทำเพิ่มอีก ข้าพเจ้าจึงตัดสินใจทำเพิ่มอีก ๕,๐๐๐ เหรียญ หลวงพ่อได้เมตตาอธิษฐานจิตให้เป็นครั้งสุดท้าย ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ก่อนท่านมรณภาพ ๓ เดือน

ดร. ดาราวรรณ เด่นอุดม *ผู้บันทึก*

สารบัญ

หน้า

- ผู้ไม่ตื่นยศ ๑
- ถวายวิสัชนาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๒
- ถวายวิสัชนาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ๔

- ประชาธิปไตยของนักการเมืองไม่เหมือนของพระ ๖
- ประชาธิปไตยแบบพระไม่เหมือนชาวบ้าน ๘
- จริยธรรมสำหรับผู้ให้บริการประชาชน ๙
- วินัยของครอบครัว ๑๐
- เคล็ดเรียกพ่อบ้านกลับบ้าน ๑๑
- อุบายไล่ผี ๑๒

- บวชทั้งทีเอาดีให้ได้ ๑๔
- อุบายลดทิฏฐิมานะของนักบวช ๑๖
- พระสงฆ์ควรเป็นผู้เสียสละ ๑๘
- กฎหมายบ้านเมือง-กฎหมายคณะสงฆ์ ๒๐

- ผิดศีล ๕ เปอร์เซ็นต์ของความเป็นมนุษย์ลดลง ๒๑
- หาประโยชน์จากกิเลส ๒๒
- หัดตระหนี่ให้เป็น ๒๓
- ศีล ๕ คือผู้ควบคุมกิเลส ๒๔
- ประโยชน์ของศีล ๕ ๒๕
- ศีล ๘ เหมาะกับชีวิตฆราวาสหรือไม่ ๒๖

- วิบัติ! แม้ทำกรรมกับพ่อที่ไม่ได้เลี้ยงดู ๒๗
- ตกอับ เพราะไม่ยอมรับพ่อ ๒๘
- รายนี้พ่อผิดต่อลูก ๒๙
- อย่าเพลินทำบุญกับพระ แล้วลืมพ่อแม่ ๓๐

หน้า

สวดมนต์ทุกครั้ง อย่าลืมแผ่เมตตา ๓๒
ทำไมจึงได้ยินเสียงสวดมนต์ตอนกำลังเคลิ้มหลับ ๓๓
ภาวนาด้วยบทสวดมนต์ ๓๔
สวดมนต์ ภาวนา เป็นเรื่องเดียวกัน ๓๖

เทศน์สอนตัวเอง ๓๗
หลวงพ่อคิดอย่างไรกับการอบรมเด็กๆ ที่วัดวะภูแก้ว ๓๘
ครูตั้งใจสอนนักเรียนเป็นการสะกดจิตปลุกเสกเด็ก ๓๙
นักภาวนา ให้ระวังจิตใต้สำนึก ๔๐

ภาวนา "พุทโธ" ๔๑
สมาธิที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ ๔๒
สติคือวิชชาตัวเด่นที่สุด ๔๔
ทุกสิ่งเป็นอารมณ์จิตของผู้ทำสมาธิภาวนาได้ทั้งนั้น ๔๕

ทำไมจึงเกิดความท้อแท้ในการปฏิบัติ ๔๖
ทำไมทำสมาธิพอจิตสงบแล้วรู้สึกเจ็บหน้าอก ๔๗
ทำอย่างไรเมื่อจิตเสื่อม ๔๘

หลงจิต คิดแยกดินแดน ๔๙
วิธีแก้สัญญาวิปลาส ๕๐
จิตปรุงได้ดังใจปรารถนา ๕๒

ธรรมะคือเรื่องชีวิตประจำวัน ๕๓
รอยต่อระหว่างจิตไม่ว่างกับจิตว่างเป็นอย่างไร ๕๔
นานาอาการของสมาธิ ๕๖
หลักปฏิบัติชั้นยอดที่สุด ๕๗

หน้า

- กายหลับ จิตตื่น ๕๘
- อย่าสำคัญมั่นหมายกับความรู้ในจิต ๕๙
- พลังฌาน-พลังสติ ๖๐
- ทำความเข้าใจเรื่องสังขาร ๖๒
- รู้ด้วยตัวเอง แก้ด้วยตัวเอง ๖๔

- คำสั่งหลวงปู่เทสก์เรื่องวัตถุมงคล ๖๖
- หลวงพ่อชากับหลวงปู่มั่น ๖๘
- คำสอนหลวงปู่เสาร์ ๗๐
- หลวงปู่ฝั้นสอนให้พิจารณาทุกข์ตอนป่วย ๗๒

- ภูมิของพระอริยบุคคล ๗๓
- ทำไมพระโสดาบันไม่เข้าพระนิพพานทันที ๗๔
- ภูมิจิตพระอนาคามี ๗๖
- ภูมิที่แตกต่างกันของพระอรหันต์ ๗๘
- พระอรหันต์ยังร้องไห้ ยังโกรธอยู่หรือ ๗๙
- จิตแยกจากอารมณ์ ๘๒

- ปัญญาพระปัจเจกไม่กว้างขวางเท่าพระพุทธเจ้า ๘๔
- พระพุทธเจ้าและพระอริยเจ้าคิดมากกว่าปุถุชน ๘๕
- บารมีของพระพุทธเจ้าไม่เท่ากัน ๘๖
- การสร้างจิตให้มีพลังตามหลักของพระพุทธเจ้า ๘๗

ร่วมสนับสนุน โครงการอบรมพัฒนาจิต

และ

โครงการอุทยานธรรมบูชาคุณหลวงพ่อพุธ ฐานิโย

ณ วัดวะภูแก้ว อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้วยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาถนนมิตรภาพ

๑. บัญชี วัดวะภูแก้ว เพื่อโครงการอบรมพัฒนาจิต
เลขที่ ๖๖๖ ๒ ๓๘๔๒๙ ๔

๒. บัญชี วัดวะภูแก้ว เพื่อโครงการอุทยานธรรมบูชาคุณหลวงพ่อพุธ ฐานิโย
เลขที่ ๖๖๖ ๒ ๔๕๐๑๕ ๐

เมื่อโอนเงินแล้ว กรุณาโทรสารสำเนาใบโอน พร้อมชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ ไปที่หมายเลข ๐๔๔-๒๑๑๘๙๙ (เพื่อการจัดส่งของที่ระลึกไปให้)

รับชมโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ช่อง **Luangtabua**
ทางไทยคม-๒/๓ (**C-Band**)

- **ตั้งค่า symbol rate ที่ ๐๑๔๔๕**
- **ตั้งค่า Frequency ที่ ๐๓๘๐๑ MHz**
- **ให้ Polarity เป็น HOR.**
- **ให้ FEC เป็น ๗/๘**

รับฟังทางสถานีวิทยุ **FM 103.25**
และดูทาง Internet ที่
www.Luangta.com

ดูประวัติและธรรมบรรยาย หลวงพ่อพุธ ฐานิโย
และการอบรมพัฒนาจิต ณ วัดวะภูแก้ว ที่
www.thaniyo.com

ผู้ไม่ตื่นยศ

หลวงพ่อรู้สึกเฉยๆ ไม่เห็นกระตือรือร้นกับพวกยศฐาบรรดาศักดิ์ ใครจะใหญ่จะโตเพียงใด แค่ไหน มันก็ไม่ตื่น มันเฉยๆ

เวลาเฝ้าในหลวง เขาทั้งหลายนี่บางทีตัวสั่น ไอ้เรานี่ก็เฉยๆ นี่ยังนึกเสียใจอยู่

ที่วัดหนองจรเข้ สมเด็จพระเทพฯ รับสั่งถาม

"เวลานี้ท่านเจ้าคุณไปอยู่ที่ไหน"

"ที่ไหนประชาชนเขาต้องการก็ไปอยู่ที่นั่น"

"เอ้อ! ดี ไม่ติดถิ่น"

ทีนี้มานึกภายหลัง เอ๊! เรานี่เล่นลิ้นกับเจ้านายหรือเปล่า

ตอนที่ท่านเสด็จมาวัดป่าสาลวัน ท่านถามปัญหาโน่นนี่ เวลาเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว ท่านเจ้าคุณเทพวราลังการท่านบอกว่า

"โอ๊ย! ผมอัศจรรย์หลวงพ่อ คำถามที่ในหลวงรับสั่งถามนี่พวกผมคิดไม่ออกเลย ทำไมหลวงพ่อ พอท่านถามจบปั๊บ ตอบปุ๊บ"

พอขึ้นประโยคแรกนี่ คำตอบมันขึ้นมาแล้ว แล้วมันขึ้นมาอย่างที่เราไม่ต้องคิด บางทีพอแค่ประโยคนี้ไป คำถามนี้ไปปั๊บ มันเชิงจะรู้ว่าต่อไปท่านจะถามอะไร

ในหลวงท่านทรงเป็นบุคคลช่างคิดค้นคว้า นักวางแผน นักวิชาการ เพราะพระองค์ใช้พระทัยคิดอยู่ไม่หยุดยั้ง การคิดด้วยความตั้งใจนี่มันก็เป็นเรื่องของสมาธิ ถึงแม้จะรับสั่งถามเกี่ยวกับเรื่องโลกก็ตาม แต่ก็มีคุณธรรมแฝงอยู่ทุกคำถาม

ถวายวิสัชนาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คราวนั้นไปที่ขอนแก่น อันนั้นคล้ายๆ กับว่าท่านนึกผูกปัญหาขึ้นมา ท่านทรงปรารภขึ้นมาว่า

"เมื่อสักครู่นี้ นั่งมาในเครื่องบิน มันฉุกคิดขึ้นมาว่า คฤหัสถ์ที่สำเร็จพระอรหันต์แล้ว ทำไมจึงต้องด่วนนิพพานเสียภายใน ๗ วัน พระอรหันต์ท่านก็ปล่อยวางเบญจขันธ์หมดแล้ว จะอยู่ไปจนชั่วอายุขัยไม่ได้หรือ" ท่านรับสั่งถาม

เราก็มานึกว่า ตำรานี่ พระองค์ศึกษามามากแล้ว เอาตำรามาตอบนี่คงจะเอาตัวไม่รอด ก็เลยขอถวายพระพรว่า

"ขอถวายพระพร พระมหาบพิตร อาตมภาพขอพระราชทาน

วโรกาสถามปัญหาพระมหาบพิตร"

"พระคุณเจ้าจะถามอะไรก็ถาม ถ้าตอบได้ก็จะตอบ ตอบไม่ได้ก็ต้องโยนคืนให้พระคุณเจ้าเป็นผู้ตอบ"

ก็เลยถวายพระพร

"พระมหาบพิตร แร่ธาตุต่างๆ ในจักรวาลนี้ ในเมื่อมันมาบรรจบกันเข้า มันเกิดระเบิดหรือสลายตัวมีไหม มหาบพิตร"

ท่านบอกว่า *"มี"*

"อันนั้นเป็นกฎธรรมชาติของแร่ธาตุใช่ไหม"

"ใช่"

"ถ้าอย่างนั้น คฤหัสถ์ซึ่งสำเร็จพระอรหันต์แล้วต้องนิพพานภายใน ๗ วัน ก็เป็นกฎธรรมชาติของความเป็นพระอรหันต์ เป็นเช่นนั้น คุณธรรมความเป็นพระอรหันต์จะไปสถิตอยู่ในสันดานของคฤหัสถ์นั้นไม่ได้ ต้องนิพพานภายใน ๗ วันถ้าไม่อุปสมบท อันนี้คือ

กฎธรรมชาติ อาตมภาพถวายคำตอบอย่างนี้ พอได้ความหรือไม่พระมหาบพิตร”

“แจ่มดี”

“ขอถวายพระพร ทำไมพระมหาบพิตรจึงรับสั่งถามอาตมภาพอย่างนี้”

“กระผมไปทางภาคเหนือ ไปถามครูบาอาจารย์ทางเหนือ ท่านตอบว่าพระอรหันต์ท่านเบื่อหน่ายในเบญจขันธ์ จึงได้ด่วนนิพพานเสียภายใน ๗ วัน จึงทำให้สงสัยว่า พระอรหันต์ท่านก็ปล่อยวางหมดแล้ว ยังจะมีความเบื่อหน่ายด้วยหรือ จึงได้พกเอาปัญหามาถามพระคุณเจ้า”

แล้วท่านพระราชทานข้อคิดเอาไว้อันหนึ่งว่า

“เรื่องอุบายการแก้จริต ๖ พระคุณเจ้าน่าจะเรียบเรียงบทความไว้ให้ดี แล้วก็อัดเทปแจกจ่ายให้ญาติโยมเขาได้ฟัง”

ทีนี้เราก็ยังไม่มีปัญญาทำ

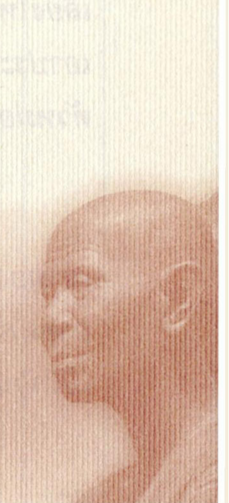

ถวายวิสัชนาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

คราวหนึ่งไปที่หัวหิน มีรับสั่งให้ไปสนทนาธรรมโดยเฉพาะ เข้าไปสู่ที่เฝ้า ในหลวงก็รับสั่งว่า

"คราวนี้ยกให้เป็นหน้าที่ของสมเด็จฯ เป็นผู้เรียนถาม"

พอได้เวลา สมเด็จฯ ท่านก็เริ่มต้นด้วยโครงการศิลปาชีพของพระองค์ โดยทรงปรารภขึ้นมาว่า

"ดิฉันไปแนะนำให้ชาวบ้านเขาปลูกหม่อนเลี้ยงไหม บาปไหม พระบางองค์ท่านบอกว่าขอบิณฑบาตเสีย มันเป็นบาป พระคุณเจ้าจะเห็นว่าอย่างไร"

หลวงพ่อก็ไม่ถวายพระพรท่านตอบว่าบาปหรือไม่บาป ก็เลยถวายเป็นกลางๆ ไป

"พระมหาบพิตรเป็นผู้ทรงดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นพระมารดาของปวงชน หน้าที่การอบรมสั่งสอน ถ้าผู้ที่เป็นมารดามีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้กุลบุตรกุลธิดาได้รู้จักการประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพอะไรที่มันจะเกิดประโยชน์ก็ต้องแนะนำพร่ำสอนไปตามแนวทางที่คิดว่ามันเป็นการถูกต้อง เช่นอย่างทรงแนะนำให้เขาปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ก็เป็นคำแนะนำอันหนึ่ง ในเมื่อเขาทำลงไปแล้ว เขารู้จักเอาประโยชน์ของเขาเอง ปัญหาสำคัญอยู่ตรงที่ว่า อย่าไปช่วยเขาต้มตัวหม่อนตัวไหมในหม้อน้ำร้อน"

ท่านก็รับสั่งว่า "อย่างนั้นไม่เคยทำ"

"ถ้าไม่เคยทำก็ไม่เป็นบาป แค่แนะนำให้เขาทำอย่างนี้ๆ พอเขามองเห็นประโยชน์ที่จะพึงได้ เขารู้จักเอาประโยชน์ของเขาเอง อาตมภาพขอถวายพระพรว่าไม่เป็นบาป เช่นเดียวกับอาตมภาพเป็นนักเทศน์ ไปเทศน์ที่ไหน ใครต้องการผลประโยชน์ในปัจจุบัน ให้

ยึดหลักธรรม ๔ ข้อเป็นหลักปฏิบัติ ข้อที่สำคัญที่สุดก็คือ อุฏฐาน-สัมปทา จงหมั่นขยันในการประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ ทีนี้เผื่อว่าเวลาไปเทศน์ที่ไหน คนที่มาฟังเทศน์ มีข้าราชการ ตำรวจ ทหาร พ่อค้า ประชาชน ในจำนวนคนทั้งหลายเหล่านั้นก็มีอาชีพต่างๆ กัน และในจำนวนคนเหล่านั้นแหละ บางทีอาจจะมีมหาโจรที่ฉกาจที่สุดมาร่วมฟังเทศน์อยู่ด้วย ในเมื่อเขาฟังเทศน์อาตมภาพแล้วว่า ให้หมั่นขยันในการประกอบอาชีพตามหน้าที่ของตนเอง เผื่อว่ามหาโจรเขาเกิดความเลื่อมใส นักจี้นักปล้นขยันจี้ปล้น คนลักเล็กขโมยน้อยก็ขยันมากขึ้น คนขี้ฉ้อขี้โกงก็เพิ่มการโกงการขี้ฉ้อมากขึ้น สงสัยว่าอาตมภาพจะตกนรกตายเลย”

ในหลวงปล่อยก๊ากออกมาเลย ทรงพระสรวลเสียงดังก้องจนดังลงมาถึงข้างล่าง

พอถึงเวลา เขาเตือนไว้ว่าเวลาเสวยพระกระยาหาร ๓ ทุ่มครึ่ง พอดูนาฬิกา ๓ ทุ่ม ก็เลยถวายพระพรลา

พอลงมาข้างล่าง พวกองครักษ์ทั้งหลายที่อยู่ข้างล่างต่างก็รุมถามกันมา ไปจี้เส้นในหลวงอย่างไรถึงได้ปล่อยก๊ากออกมาอย่างแรง ไม่เคยมีนะในประวัติศาสตร์

ตอนนั้นไปสนทนาอยู่ตั้งแต่ ๑ ทุ่ม จนกระทั่งถึง ๓ ทุ่ม ใช้เวลา ๒ ชั่วโมง ไม่ทราบว่าพูดอะไรบ้าง จำไม่ได้ จำได้แค่ตรงนี้

ประชาธิปไตยของนักการเมืองไม่เหมือนของพระ

หลักประชาธิปไตยของหลวงพ่อไม่เหมือนใคร ประชาธิปไตยของนักการเมืองคือการรวมหัวกัน ฉันไม่ชอบขี้หน้าผู้ว่าราชการจังหวัด ฉันก็รวมหัวกันขับไล่ ร้องเรียนให้เจ้านายเบื้องบนสั่งโยกย้าย ลักษณะอย่างนี้ไม่ใช่ประชาธิปไตย แต่เป็น *เผด็จการหมู่*

แต่ประชาธิปไตยพระอย่างหลวงพ่อนี่ หลวงพ่อมีความห่วงใยในพระพุทธศาสนา กลัวพระพุทธศาสนาจะเสื่อม หลวงพ่อศึกษาธรรมวินัยให้มีความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ จนมีคุณธรรมบ้างพอสมควร แล้วเอาคุณธรรมแจกจ่ายให้ประชาชนได้ปฏิบัติดี

ปฏิบัติชอบ แล้วก็ไม่เคยกังวลว่าใครจะทำบาปทำกรรมอะไร ไม่เคยกลัวใครจะตกนรก กลัวแต่ตัวเองจะตกนรก เพราะฉะนั้น จึงพยายามสร้างความดี สร้างความดีจนกระทั่งความดีมันเต็มพร้อมแล้ว มันจะล้นออกเหมือนน้ำเต็มตุ่ม เวลานี้มีคนไปศึกษาธรรมะ ไปถามปัญหาแต่เช้ายันเย็น แต่เย็นยัน ๖ ทุ่ม ไม่เว้นแต่ละวัน

อันนี้เพราะอะไร เพราะเราสร้างเนื้อสร้างตัวของเราให้มีคุณธรรมพร้อม

ดังนั้น ชาวบ้านทั้งหลายคิดจะสร้างบ้านเมืองให้เป็นประชาธิปไตย มันอยู่ที่ตรงนี้ ใครที่มีลูกมีหลานกำลังเรียน เร่งให้แกเรียนให้จบ เมื่อเรียนจบแล้วให้หางานทำ บางทีพ่อแม่อาจมีหนี้มีสินส่งลูกเรียน ให้เขาหาเงินใช้หนี้ใช้สินแทนพ่อแม่ เสร็จแล้วให้เขาเก็บหอมรอมริบเพื่อสร้างเนื้อสร้างตัวให้เป็นหลักเป็นฐาน เมื่อเขาสร้างเนื้อสร้างตัวมีที่ดินเป็นของของตน มีบ้านเป็นของของตน มีงานมี

การทำ มีรายได้เลี้ยงตนและครอบครัวให้สบาย ไม่มีหนี้สิน เมื่อเป็นเช่นนั้น เขาก็เป็น *อิสระ* ไม่ต้องตกเป็นทาสของเจ้าหนี้ แล้วก็ไม่ต้องไปหลบหน้าหลบตาว่าเจ้าหนี้เขาจะตามทวง เมื่อเป็นเช่นนั้น *เขาก็เป็นใหญ่*

อธิปไตย แปลว่า **ผู้เป็นใหญ่** ไม่ได้หมายความว่าเป็นใหญ่เหนือเทวดาอินทร์พรหมที่ไหน มันเป็นใหญ่ เป็นอิสระ เพราะตัวเองช่วยตัวเองได้ ยังแถมรัฐบาลได้เก็บภาษีรายได้จากผลประโยชน์ที่เราแสวงหามาด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นเราก็เป็นใหญ่ คนทั้งหลายมารวมกลุ่มกันเข้า เรียกว่า *ประชา* เมื่อประชาพวกนี้มีแต่ผู้เป็นใหญ่จึงรวมความว่าเป็น *ประชาธิปไตย* อันนี้เป็นแผนการสร้างประชาธิปไตยให้มีในบ้านเมือง

ประชาธิปไตยแบบพระไม่เหมือนชาวบ้าน

การพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง สำคัญอยู่ที่การศึกษา บ้านเมืองเราพากันร่ำร้องหาประชาธิปไตย แต่ถ้าเราไม่ให้การศึกษาแก่กุลบุตรของเรา ให้มีวิชาความรู้ ความสามารถในการทำมาหาเลี้ยงชีพ ประชาธิปไตยจะไม่เกิดขึ้นในบ้านในเมืองเรา

เพราะฉะนั้น หลักการสร้างประชาธิปไตยแบบพระๆ มันอาจจะแตกต่างจากของชาวบ้าน

ประชาธิปไตยของชาวบ้าน เขาจะรวมหัวกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ไม่ชอบขี้หน้าใคร เขาก็ร่วมกันเดินขบวนขับไล่ อันนั้นเข้าใจว่า ตามความรู้สึกของพระนี่ การรวมหัวกันขับไล่ผู้ที่เราไม่ชอบใจ มันจะกลายเป็นการเผด็จการหมู่

แต่ประชาธิปไตยของพระมันอยู่ที่ตรงนี้ อยู่ที่ต่างคนต่างตั้งหน้าตั้งตาประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ

ยกตัวอย่างเช่น กุลบุตรที่อยู่ในวัยการศึกษา ไปศึกษาอยู่ในสังกัดของสถาบันนั้นๆ ต่างคนต่างตั้งใจศึกษา นึกว่าพ่อแม่ส่งไปเรียน เราต้องตั้งใจเรียน เรียนให้มันจบ พอเรียนจบแล้วตั้งหน้าตั้งตาประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ สร้างหลักฐานของตนเองให้มั่นคง ให้มีที่ดินเป็นของของตน มีบ้านเป็นของของตน มีรถยนต์นั่งไปทำงาน มีรายได้เลี้ยงตนและครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข เราก็เป็นใหญ่ ปลอดหนี้ปลอดสิน

อธิปไตย แปลว่า ผู้เป็นใหญ่ ใครเป็นใหญ่ เป็นใหญ่เราเองนั่นแหละ เพราะเราช่วยตัวเองได้ทุกวิถีทาง เราก็เป็นใหญ่ หลายคนเข้ารวมกันเป็นหมู่เป็นพวก ก็เป็นกลุ่ม เป็นหมู่ *ประชา* ก็แปลว่า หมู่พวก *ประชาธิปไตย* แปลว่า **กลุ่มคนเป็นใหญ่ คนที่เป็นอิสระแก่ตัวเอง ไม่ตกเป็นทาสแห่งเจ้าหนี้** เราก็อยู่เย็นเป็นสุขสบาย

จริยธรรมสำหรับผู้ให้บริการประชาชน

จริยธรรมก็มีกฎเกณฑ์ของท่านอยู่แล้ว **จริยธรรมของผู้บริการประชาชน มันจะมีอะไรดียิ่งไปกว่าพรหมวิหาร ๔** ให้มีความรัก ความเมตตาปรานี

แผนการที่เราจะสร้างความรัก ความเมตตาปรานี มันอยู่ที่ตรงไหน

ศีล ๕ กับ **พรหมวิหาร ๔**

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขบริการประชาชนด้วยความรัก ด้วยจิตเมตตา

วินัยของครอบครัว

สังคมที่มีความเจริญมั่งคั่งและมั่นคงจะต้องมีวินัย บ้านเมืองใด ครอบครัวใด ไม่มีวินัย บ้านเมืองนั้น ครอบครัวนั้นเสื่อม

วินัยของครอบครัว เคารพ เชื่อฟัง บูชา พ่อแม่ปู่ย่าตายาย

วินัยของชาวจีนนี่ดี ปู่ย่าตายายตาย เขาไปสร้างฮวงซุ้ยเอาไว้ ถึงปีมา เขาพาลูกพาหลานไปกราบไปไหว้ อันนี้คือวินัย คนตายแล้ว ไปกราบไปไหว้ทำไม ไปไหว้ผีหรือ เขาไม่ได้ไหว้ผี เขาไหว้บุญคุณปู่ย่าตายายพ่อแม่ของเขา แล้วก็เป็นศูนย์รวมจิตใจของลูกหลานในวงศ์สกุลนั้น โตแล้วต่างคนต่างไป ต่างไปหาอยู่หากิน ปีหนึ่งนัดกันมารวมที่จุดนี้ครั้งหนึ่ง พี่น้องได้เห็นหน้าเห็นตากัน ก็ไม่ลืมกัน มันต้องคิดให้มันซึ้งๆ

คนไทยเรานี่ พ่อแม่ตายแล้วมาก่อเจดีย์ เกะกะวัดวาอารามไปหมด เสร็จแล้วไม่เห็นมีใครมากราบมาไหว้ พระคอยนั่งบังสุกุลอยู่ ก็ไม่เห็นมีใครมาบังสุกุลสักที คนจีนนี่ ถึงรอบปีมา เขาต้องทำของเขานะ ปีหนึ่งเขาทำ ๒-๓ หน วันเช็งเม้ง ตรุษจีน สงกรานต์ นี่เขาก็ทำของเขา

หลวงพ่อถือว่าเป็นลูกหลานในตระกูลสุรพัฒน์ เมื่อก่อนถึงปีมานี่ เขาต้องมาเรียกไป เวลานี้ คนรุ่นเรา คนเฒ่าคนแก่ตายไปหมดแล้ว ยังเหลือแต่รุ่นลูกรุ่นหลานก็ไม่ค่อยได้คิดถึง

เคล็ดเรียกพ่อบ้านกลับบ้าน

พ่อบ้านไม่ค่อยเข้าบ้าน เมียขี้บ่น มันรำคาญ มันก็ไม่ได้ไปเที่ยวเกเรอะไรหรอก ไปทำงานกลับค่ำหน่อย เมียก็บ่น นอกจากบ่นแล้ว มันยังด่าด้วย มันรำคาญ มันก็ไปหานอนอยู่บ้านเพื่อนบ้านฝูงอะไรไป เมียเกิดเดือดร้อนขึ้นมาว่าผัวไม่กลับบ้าน ไปหานายสิงห์คำลูกศิษย์ที่เคยบวชอยู่ในวัด ไปถามว่ามีของดีไหม

"ของดีอะไร จะเอาไปทำไม"

"พ่อเด็กน้อยมันไม่ค่อยอยู่บ้านอยู่ช่อง"

"อ๋อ! มี"

ไอ้สิงห์มันก็ไปควักเอาสีผึ้งสีปากอยู่ในเชี่ยนหมากแม่มันใส่ตลับให้ แล้วบอกว่า

"อันนี้ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องนะ ถ้าปฏิบัติไม่ถูกต้อง มันก็ไม่กลับ"

"เฮียให้ปฏิบัติอย่างไรก็ได้ทั้งนั้น"

"ถ้าสมมติว่าเขามาบ้าน แกอย่าบ่นอย่าว่าเขา พอเขามาวันหนึ่งเท่านั้นแหละ ต้อนรับขับสู้เขาให้ดี พอวันหลังมา เขามาแล้วเราไม่บ่น เขาจะต้องมาบ้านแน่ๆ เราก็อาบน้ำอาบท่า แต่งเนื้อแต่งตัวให้ลูกให้เต้า ทำกับข้าววางไว้ที่โต๊ะอาหาร พอเขามาก็รับสิ่งรับของจากมือเขาแล้ว ก็ยื่นลูกให้เขาอุ้ม พอเขามานั่ง ก็ช่วยถอดถุงน่องรองเท้าให้เขา แล้วชวนให้เขาอาบน้ำ ชวนรับประทานอาหาร แล้วก็สีผึ้งนี่ก็ไปสีปากเสียให้ดี ยิ้มเก่งๆ"

๕-๖ วันหลัง ไปบอกว่า *"อาเฮีย สีผึ้งนี่ไปได้มาจากไหน ทำไมดีวิเศษนักหนา"*

"เธอปฏิบัติถูกต้อง ไม่ด่าไม่บ่นเขา เขาก็ต้องกลับมาบ้าน"

อุบายไล่ผี

ท่านอาจารย์ดีเล่าให้ฟัง ผีขุนบาลไปเข้าคน เขานิมนต์ท่านไปไล่ ท่านจะท่องมนต์บทไหน พอขึ้นต้น มันท่องจบไปก่อนหมด จนไม่มีมนต์จะท่อง ก็นึกถึง *"อิติปิโส ถอยหลัง"* พอท่อง อิติปิโส ถอยหลัง มันท่องไม่ได้ มันก็เลยยอม ยอมออก

จึงมาคิดว่า โอ! สมัยเป็นเด็กๆ นี่ เขาหามศพผ่านหน้าบ้านใคร เจ้าของบ้านรีบพลิกบันได พลิกเอาหลังบันไดออกมา เขาทำเคล็ด ถามผู้เฒ่าผู้แก่ว่าทำอย่างนั้นเพื่ออะไร เขาบอกว่า ถ้าพลิกบันไดแล้ว ผีมันขึ้นไม่ได้ เลยมานึกถึง อิติปิโส ถอยหลัง ของหลวงปู่ดีนี่ พอท่องกลับนี่ มันจะท่องตามไม่ได้ มันยอม เพราะฉะนั้น ท่องไว้เลย อิติปิโส ถอยหลัง

หลวงพ่อชอบเก็บเอาเคล็ดเล็กๆ น้อยๆ อย่างนี้ ซึ่งมันเป็นความจริง ก็อย่างผีที่มันเข้าสิงคนที่บ้านหนองจะบก หลวงตามีท่องมนต์บทไหนขึ้นมา มันท่องจบไปก่อน หลังจากหลวงตามีไล่ไม่ออก เขาก็เอามาที่นี่ หลวงพ่อก็เทศน์ให้มันฟัง พอเทศน์จบ มันออก ให้ส่วนบุญมันแล้ว มันออก

พอหลังจากนั้น มียายคนหนึ่งผีสิงเป็นประจำ มาจากสระบุรี พอมาก็มาเล่าโอดครวญให้ฟัง ไม่ทราบกรรมเวรอะไร อยู่ๆ วิญญาณก็มาสิงมาทรง เลยบอกว่า ไหน ให้มาทรงดูสิ ทีนี้พอมันทรงแล้ว ก็ไม่ได้ถามหรอกว่า แกเป็นใคร มาจากไหน ก็เทศน์ให้มันฟัง พอเทศน์จบ แผ่เมตตา แล้วก็อุทิศส่วนกุศลให้มัน บุญกุศลอันใดที่ข้าทำบุญมา ข้าอุทิศให้เจ้า เจ้าอนุโมทนาบุญนี้ ไปเกิดดีมีสุขเสีย พอ

พูดจบ มันขยับๆๆ ไปถึงประตู ไอ้ประตูนี่ ปกติเราดึงแทบจะไม่ออก มันตบปังทีเดียว ประตูเปิดอ้า เสร็จแล้วผีก็ออก ไม่ทราบว่ามันมากวนอีกหรือเปล่า

แม่ไอ้ไก่ที่แปดริ้วเหมือนกัน พอเทศน์ให้ฟังจบ มันออก แม่ไอ้ไก่นี่ ถามลูกชายมันเรื่อย มันมาอีกหรือเปล่า ไม่มาเลย หลวงพ่อ เมื่อก่อน พอแกนั่งสวดมนต์ เข้ามานี่ มันจะมาสิงทุกที ตอนที่ผีสิงบ่อยๆ นี่ หน้าแกหมองคล้ำ พอผีไม่มาแล้ว ผ่องใสอ้วนพีขึ้น

เพราะฉะนั้น แผ่เมตตาเรื่อยๆ นี่ดี

บวชทั้งทีเอาดีให้ได้

คนที่มาบวชกับหลวงพ่อนี่ หลวงพ่อจะสอบถาม เคยบวชมาไหม ถ้าเป็นข้าราชการลามาบวชแล้วก็สึกไป รับบวช แต่ถ้าคนที่บวชมาได้ ๑๐ พรรษา ๒๐ พรรษา ถ้าสึกไปแล้ว มาขอบวชอีก หลวงพ่อจะไม่รับเลย คือ บวชมา ๑๐ พรรษา ๒๐ พรรษา ก็ยังเอาตัวรอดไม่ได้ แล้วกลับมาบวชอีก มันก็ครือเก่านั่นแหละ

อย่างมีหลวงตาองค์หนึ่ง บวชมา ๒๐ กว่าพรรษา สึกไปมีครอบครัว ภายหลังนี่ก็มาบวชอีก มาบวชแล้วก็มาอยู่ที่วัดป่าสาลวัน มาบอกว่า อยากจะได้เงินสร้างมูลนิธิให้คณะสงฆ์ หน้าที่อุปัชฌาย์ก็ยกถวายหมด แบกเงินไปทีละ ๒-๓ แสน แล้วยังไม่พอใจ ยังไปสร้างเหรียญ ก็มานั่งขายเหรียญตัวเอง หลวงพ่อก็ว่า เอาไปขายโน่นกาฬสินธุ์ของท่านเด้อ เคียด หาว่าหลวงพ่อไล่ ก็เลยหนีไป เดี๋ยวนี้ประณามวัดป่าสาลวัน กูไม่ไปเหยียบมันอีกแล้ววัดป่าสาลวัน

หลวงพ่อนี่ เพื่อนฝูงมันเกลียดขี้หน้า เพราะขัดผลประโยชน์เขา ใครจะทำอะไร มาซื้อมาขายนี่ ขัดขวาง ถ้าอยากเป็นพ่อค้าสึกไปค้าเสียให้มันเต็มที่ อย่ามาอาศัยผ้าเหลืองเป็นพ่อค้าพ่อขายอยู่นี่ มันไม่ดีหรอก

หลวงพ่อนี่ เตือน...เตือนหมู่ หลวงพ่อก็เป็นคนที่มีพื้นเพอยู่ในระดับต่ำๆ การศึกษาก็น้อย ตระกูลก็ต่ำ เป็นลูกชาวไร่ชาวนา ก็เตือนหมู่ว่า พวกเรานี่ บวชเข้ามาแล้วต้องศึกษาธรรมวินัย ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ให้มันเหนือคนทั้งหลาย ถ้าเราอ่อนข้อแล้วจะเป็นที่ดูถูกดูหมิ่นของชนชั้นปัญญาชน ได้แต่คำนี้แหละเตือนหมู่กันอยู่

หลวงพ่อมานั่งวิจัยคนอยู่นี่ คนระดับที่มีฐานะดี มีการศึกษาสูง พวกนี้สละมาบวชแล้วรู้สึกว่าจะเอาจริง พวกคนระดับกลางๆ นี่ก็พอใช้ได้ แต่หากว่าคนระดับที่มีการศึกษาต่ำ ฐานะด้อย เข้ามาแล้วพอได้รับความสุข ลืมตัว เพราะฉะนั้น คนอีสานเราโดยทั่วๆ ไปนี่พากันยากกันจน เพราะได้ดีแล้วลืมความหลัง พอมีอะไรขึ้นมาหน่อย มีรถยนต์รับส่งคนโดยสารจากอำเภอไปบ้านนอก มีลูกมีเต้าไม่มีใครเรียกลูกตัวเองว่า อาเสี่ย ตัวเองเรียกเอาเอง

อุบายลดทิฏฐิมานะของนักบวช

เอาตัวอย่างท่านอนุรุทธะ ภะคุ กิมพิละ อุบาลี ชวนกันไปบวชพร้อมกัน พอเวลาจะบวช ๓ กษัตริย์ อนุรุทธะ ภะคุ กิมพิละ นี่เป็นกษัตริย์ เป็นราชโอรสของตระกูลศากยะ ส่วนอุบาลีเป็นคนใช้ พอไปถึงสำนักของพระพุทธเจ้า ทั้งสามท่านทูลขอให้พระพุทธเจ้าอุปสมบทให้อุบาลีก่อน พระพุทธเจ้าตรัสถามว่าทำไมจึงทำอย่างนั้น ท่านทั้งสามกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า อุบาลีเป็นคนใช้ในราชสำนัก ในเมื่ออุบาลีบวชก่อน ท่านจะเป็นผู้อาวุโส พวกเราจะได้กราบได้ไหว้ท่าน สมัยที่เป็นฆราวาส อุบาลีนี่ถูกทั้ง ๓ กษัตริย์ใช้หัวปักหัวปำ เรียกว่าเป็นขี้ข้า ว่าอย่างนั้นเถอะ พอตอนบวช ให้อุบาลีบวชก่อน ๓ กษัตริย์นี่กราบไหว้ท่านอุบาลี

"พวกข้าพระองค์นี่เป็นลูกกษัตริย์ บวชอุบาลีก่อน เราจะได้กราบได้ไหว้ เป็นอุบายลดทิฏฐิมานะ ขัตติยมานะ พวกกษัตริย์นี่ถือตัวถือตนว่ามีตระกูลสูง พออุบาลีคนใช้มาบวชก่อน เราจะได้กราบได้ไหว้ จะได้ลดทิฏฐิมานะ เพราะในความรู้สึกของพวกข้าพระองค์เห็นว่าทิฏฐิมานะความถือตนถือตัวเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ"

เพราะอาศัยเหตุนี้ ในเมื่อพระเจ้าพระสงฆ์ พระนวกะ มาบวชแล้วต้องปรนนิบัติอุปัชฌาย์อาจารย์ การปรนนิบัติอุปัชฌาย์อาจารย์ได้ดิบได้ดีอะไร ไม่ใช่ว่าเพื่อให้ครูบาอาจารย์มีหน้ามีตา มีบริษัทบริวารห้อมล้อมคอยปรนนิบัติ ไม่ใช่อย่างนั้น เป็นอุบายลดทิฏฐิมานะ นักบวชนี่ ถ้ายังมีทิฏฐิมานะมันก็ไปไม่รอด

อัญชลี กรณีโย คุณสมบัติของพระสงฆ์ พระสงฆ์ที่แท้จริงนี่มืออ่อนไม้อ่อน จะยกขึ้นกราบขึ้นไหว้พระเถระผู้อาวุโส ไหว้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็คล่องแคล่ว ไม่มีทิฏฐิมานะ ไม่ใช่เสแสร้ง

ทำด้วยความจริงใจ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ จึงได้ชื่อว่า *อัญชลี กรณีโย*

ทีนี้พระสงฆ์ทั้งหลายไปแปล *อัญชลี กรณีโย* ไปเข้าข้างตัวเอง พระสงฆ์เป็นผู้ควรรับกราบรับไหว้ของคนอื่น อันนั้นเข้าใจผิด เลยทำให้ตัวเองนี่เป็นผู้วิเศษไป

สุปฏิปันโน ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรงต่อคำสอนของพระพุทธองค์

อุชุปฏิปันโน ปฏิบัติตรง ตรงต่อมรรคผลนิพพาน

ญายปฏิปันโน ปฏิบัติเพื่อความรู้ยิ่งเห็นจริง

สามีจิปฏิปันโน ปฏิบัติชอบยิ่ง

ยทิทัง จัตตาริ ปุริสยุคานิ อัฏฐะ ปุริสปุคคลา

เอสะ ภควโต สาวกสังโฆ นี้คือสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า

อาหุเนยโย ท่านแปลว่า ควรแก่ของอันเขาพึงนำมา แต่หลวงพ่อเปลี่ยนเป็นว่า เพราะพระสงฆ์มีคุณงามความดีพร้อมที่จะถ่ายทอดให้คนอื่น *อาหุเนยโย* เป็นผู้ควรชักชวนบุคคลอื่นเข้ามา พอเข้ามาแล้ว เรามีทั้งอามิส มีทั้งธรรมะ เรียกว่า *อามิสปฏิสันถาร* ให้ที่นั่ง ให้น้ำให้ท่า *ธรรมปฏิสันถาร* สามารถแสดงธรรมทำให้เข้าใจหลักธรรมะคำสั่งสอน จึงเป็นผู้ควรชักจูง ชักชวนคนอื่นเข้ามาวัดมาวา ๑๗

ปาหุเนยโย เป็นบุคคลผู้ควรต้อนรับแขก เพราะมีธรรมปฏิสันถาร อามิสปฏิสันถาร

ทักขิเณยโย เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน

อัญชลีกรณีโย เป็นผู้มีมือไม้อ่อน กราบไหว้ได้ทุกคนที่มีคุณธรรม หรือพระสงฆ์ผู้อาวุโส เพราะฉะนั้น

อนุตตรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ จึงสมควรเป็นเนื้อนาบุญของโลก

ธรรมะบางอย่าง พระเจ้าพระสงฆ์ก็ไปตีความหมายเข้าข้างตัวเอง

พระสงฆ์ควรเป็นผู้เสียสละ

พระสงฆ์เป็นผู้เสียสละ ไม่ใช่รู้จักแต่กินกับเอา มีคนกล่าวว่า พระสงฆ์ไทยนี่รู้จักแต่กินกับเอา แต่ไม่รู้จักคำว่า *"ให้"*

พระสงฆ์ควรจะใช้ธรรมะเผยแพร่เทศนาสั่งสอนประชาชน ให้เข้าใจธัมมะธัมโม ไม่ใช่มาสร้างเครื่องรางของขลัง ซึ่งเป็นเรื่องไสยศาสตร์ เอามากลบเกลื่อนคำสอนของพระพุทธเจ้า ในเมื่อพระองค์ใดเข้าใจอย่างนี้ แสดงว่าเข้าใจศาสนาถูกต้อง

ครูบานี่ ถ้ายินดีเฉพาะปัจจัย ๔ ที่โยมมีศรัทธาถวาย เร่งข้อวัตรปฏิบัติให้มันเคร่งขึ้นมา เข้าใจว่ามันคงจะไม่ลำบาก ศรัทธาของประชาชนนี่ อย่าว่าแต่เอาอิฐเอาปูนมาสร้างโบสถ์ สร้างวิหารเสาศาลานี่จะเอาทองมาตีหุ้มเหลืองอร่ามก็ยังได้ สมัยนี้ คนศรัทธาไม่ใช่ย่อยเลย

สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ยั่งยืนไม่มีใครคิด เคยไปพูดในที่ประชุมมหาเถรสมาคมคณะธรรมยุต บอกว่าคณะสงฆ์ควรจะมีทุนบำรุงการศึกษา การเผยแพร่ ซึ่งเป็นกองกลางของคณะสงฆ์ เขาก็เริ่มเหมือนกัน แต่ได้เพียงล้านกว่าบาท คณะสงฆ์ธรรมยุตภาคอีสานก็ตั้งเค้ากันเอาไว้ว่า ให้พระสังฆาธิการสละเงินค่านิตยภัตปีละ ๑ เดือน ปรากฏว่ามีเงินอยู่ล้านเศษ เราให้ไปล้านหนึ่ง มีอยู่ ๒ ล้านเศษเท่านั้น

ครูบารวยๆ นี่ ทำไมไม่คิดอย่างนี้บ้างน้อ! ศาสนาพุทธเข้ามาสู่เมืองไทยระหว่าง พ.ศ. ๓๐๓ หลังจากพุทธปรินิพพานแล้ว ๓๐๓ ปี เวลานี้ศาสนาพุทธก็มาอยู่ในเมืองไทย ๒,๒๔๑ ปี คณะสงฆ์แห่ง

ประเทศไทยควรจะมีทุนบำรุงพระพุทธศาสนา ๒,๒๔๑ ล้าน แต่นี่ไม่มีสักสตางค์ ใครรวยก็ไปเที่ยวประจบเอาหน้าเอาตากับเจ้านาย จะคิดว่าเราจะตั้งทุนเอาไว้ให้คณะสงฆ์จัดการศึกษาปริยัติธรรมหรือบำรุงพระศาสนานี่ ไม่เคยมีใครคิด

หลวงพ่อมาอาศัยเมืองโคราชนี่ไม่เสียชื่อนะ ขนาดขี้ทุกข์ขี้ยากนี่ ยังอุตส่าห์ช่วยคณะสงฆ์ไปแล้ว ๕ ล้าน แล้วเอาไปทำอย่างอื่น ไปก่อเจดีย์สูงจรดท้องฟ้า ไปสร้างแต่วัตถุ ถ้าหากว่าคณะสงฆ์มีทุน ๒,๒๔๑ ล้านนี่ ฝากธนาคารเอาไว้กินดอก เอาดอกมาบำรุง แค่นั้นก็พอแล้ว

วัดป่าสาลวันเรานี่ ถ้าพระเณรช่วยกันคิดช่วยกันสร้าง โอ๊ย! ป่านนี้มันเป็นมหาเศรษฐีแล้วเด้ ขนาดตาแก่ดันทุรังอยู่คนเดียวนี่ มันก็ยังมีน้ำมีเนื้อขึ้นมาบ้าง

กฎหมายบ้านเมือง-กฎหมายคณะสงฆ์

ตำรวจจับพระไปสึกก่อน สอบสวนทีหลัง ตำรวจทำไม่ถูกต้อง กฎหมายคณะสงฆ์ก็มี วินัยสงฆ์ก็มี มันต้องให้คณะสงฆ์สอบสวนให้มันได้ข้อมูลก่อนว่าสมควรลาสิกขาหรือไม่ แล้วจึงมอบให้เจ้าหน้าที่ไปจัดการ

อันนี้ ทำกันแบบนี้ มันขัดกับรัฐธรรมนูญนะ พอนิมนต์พระไปโรงพัก ให้สึก จับเข้าห้องขัง แล้วสอบสวนทีหลัง เขาหลีกเลี่ยงกฎหมายข้อที่ว่าห้ามขังพระ แต่ว่ามันก็ขัดกับกฎหมายคณะสงฆ์ : พระภิกษุทำผิดพระธรรมวินัย คณะสงฆ์ต้องสอบสวนก่อน คณะวินัยธรก็มี ศาลของสงฆ์มี ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา

ผิดศีล ๕ เปอร์เซ็นต์ของความเป็นมนุษย์ลดลง

สิ่งใดที่ผิดกฎหมายบ้านเมือง สิ่งนั้นก็ผิดศีล ๕ เช่นอย่างชาวพุทธผู้เคร่งในการปฏิบัติ เป็นคฤหัสถ์ เผลอไปซื้อหวยเบอร์ มันก็ผิดศีลข้ออทินนาทาน เป็นพระเป็นสงฆ์ไปซื้อหวย ก็ผิดศีลข้ออทินนาทาน เมื่อมันผิดศีลข้ออทินนาทาน เปอร์เซ็นต์แห่งความเป็นมนุษย์ก็ลดลง เหลืออยู่ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ในเมื่อความเป็นมนุษย์ไม่สมบูรณ์ จะไปปฏิบัติเอามรรคผลนิพพานได้อย่างไร

มีคนไปถามหลวงปู่แหวน *"หลวงปู่ ทำไมคนมันมาเกิดมากมายนักหนา หรือว่าสัตว์ทั้งหลายมันรักษาศีล ๕ รักษากรรมบถ ๑๐ มากขึ้น หรืออย่างไร"*

หลวงปู่ท่านก็ตอบว่า *"เวลานี้มนุษย์มันไปถางป่าถางพง จับปู่ย่าตายายพ่อแม่ของสัตว์เดรัจฉานมาฆ่าแกงกินหมด มันไม่มีที่เกิด มันก็มาชิงเกิดกับมนุษย์"*

"อ้าว ไหนว่าที่จะมาเกิดเป็นมนุษย์ได้ต้องมีศีล ๕ มีกรรมบถ ๑๐"

"คุณแน่ใจหรือว่าคุณเป็นมนุษย์สมบูรณ์ทุกลมหายใจ เวลาจิตใจของคุณโหดเหี้ยม ทำอะไรไม่คำนึงถึงศีลธรรมและกฎหมายปกครองบ้านเมือง เปอร์เซ็นต์แห่งความเป็นมนุษย์มันลดลงไปอยู่ในระดับสัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานก็ชิงมาเกิดในช่วงนั้น"

เอากับผู้เฒ่าสิ!

หาประโยชน์จากกิเลส

หลักการที่เราจะละอะไร อยู่ที่ศีล ๕ ข้อ จิตใจที่มันโลภๆๆ ปล่อยให้มันโลภไป มันจะขยันทำงานตลอดคืนยันรุ่ง ตลอดวันยันค่ำช่างมัน! แต่การกระทำเราไม่ผิดศีล ๕ ข้อใดข้อหนึ่ง ทำลงไป

เพราะฉะนั้น อย่าไปเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าสอนให้ละกิเลสโดยถ่ายเดียว เมื่อเราละมันไม่ได้ เราต้องหาเอาประโยชน์จากมัน นี่หลักมันอยู่กันที่ตรงนี้

กิเลสความโลภ เอาไว้กระตุ้นให้มันเกิดทะเยอทะยาน ความทะเยอทะยานคือตัณหา ทีนี้เราจะน้อมมันไปทางไหน จะให้มันทะเยอทะยานไปในทางหาทรัพย์สมบัติหรือ ให้มันทะเยอทะยานไปในทางหาคุณธรรมหรือ ปล่อยมันไป แล้ว**เอาศีล ๕ ข้อมาตีเส้นขนานเอาไว้ ถ้าการประพฤติสิ่งใดไม่กระโดดข้ามเส้นขนานนี้ มันไม่ผิด** นี่! ต้องเข้าใจให้ดี

ถ้าเราเข้าใจไม่ดี เราจะไปว่าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสอนให้สันโดษมักน้อย สอนให้คนขี้เกียจ งอมืองอเท้า นี่ชาวพุทธเราเข้าใจผิดมา ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้ว

พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้สอนให้เราละกิเลสโดยถ่ายเดียวหรอก พระองค์สอนว่า ผู้ใดต้องการประโยชน์ในปัจจุบัน *อุฏฐานสัมปทา* หมั่นขยันในการทำงาน ลองคิดดูสิ ถ้าคนไม่มีกิเลส หมั่นขยันได้อย่างไร เวลากิเลสเราขึ้นมานี่ ตื่นขึ้นมาแต่เช้า ทำงานแต่เช้ามืด วันไหนกิเลสมันไม่ตื่น มันก็นอนซมอยู่นั่น

หัดตระหนี่ให้เป็น

ทีนี้พอหาทรัพย์สมบัติมาได้ หาคุณธรรมมาได้ *อารักขสัมปทา* ต้องหัดตระหนี่มากๆ ท่านทั้งหลายไปที่ไหนพระสอนให้ท่านบำเพ็ญทาน ให้เสียสละ อย่าตระหนี่ มาที่นี่ หลวงตาองค์นี้สอนให้พวกท่านตระหนี่ให้มากๆ คนไม่ตระหนี่ไม่มีโอกาสได้เป็นเศรษฐี เมื่อเรายังช่วยตัวเองไม่ได้ เราต้องตระหนี่ เมื่อเราเก็บหอมรอมริบจนเต็มพุงแล้ว มันก็เหมือนน้ำเต็มตุ่ม น้ำเต็มตุ่ม เราเทลงไปเท่าไรมันล้นออกๆ ทรัพย์สมบัติที่เรามีอยู่ก็เหมือนกัน

สมัยก่อนหลวงพ่อเป็นเณรน้อย พอโยมถวายปัจจัยมา ๔ บาท ๕ บาท คลำแล้วคลำอีกอยู่นั่นแหละ เพราะมันยังยากยังจน ตอนนี้ใครให้มาเป็นหมื่นเป็นแสนเป็นล้าน มันล้นหนีไปหมด ล้นเข้าไปโรงพยาบาลนี่ก็ไม่รู้กี่ล้านแล้ว นี่เพราะความตระหนี่ ตระหนี่เก็บหอมรอมริบเอาไว้

ทีนี้มันเต็มแล้ว เราจะทำอะไรมันก็ทำได้ อย่างใครขายที่ดินได้ อย่าไปว่านะ *"สาธุ! สาธุ! ขอให้ขายที่ดินได้ แล้วจะมาทำบุญกับหลวงพ่อ"* อย่าไปว่า *"สาธุ! สาธุ! ขอให้ขายที่ดินได้ ขายได้แล้วข้าพเจ้าจะเลี้ยงครอบครัว เลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย เลี้ยงพ่อแม่ให้มีความสุข"* นี่คือความจริงที่ทุกคนปฏิเสธไม่ได้ เรื่องการทำบุญเอาไว้คุยกันทีหลัง

นี่แหละคือสาระที่เป็นคำสอนของหลวงพ่อก็ได้ หลวงพ่อสอนกันแบบนี้แหละ

ศีล ๕ คือผู้ควบคุมกิเลส

กิเลสตัวไหนมันเกิดขึ้นรุนแรง มันจะพาเราไปประพฤติเสียหาย เรานึกถึงศีล ๕ ข้อ การทำอย่างนี้มันผิดศีล ๕ ข้อใด เราต้องนึกทันที ถ้ามันไม่ผิด ทำมันไป อยากได้เงิน หาเงินมามากๆ แต่อย่าไปทำผิดศีล หามาได้แล้วต้องตระหนี่มากๆ คนไม่ตระหนี่ ไม่ได้เป็นเศรษฐี

พระท่านว่า อย่าโลภ อย่าตระหนี่ อย่าไปเชื่อท่าน ท่านสอนให้เราสละมากๆ เพื่อท่านจะได้มากๆ หลวงพ่อเห็นพระอยู่ในวัดนี่ ไฟหลอดเดียวขาด มาเบิกเงินสงฆ์ ตัวเองไปบิณฑ์บังสุ์สังสวดได้อยู่มาแทะแต่กระดูกวัด เพราะฉะนั้น จึงมาอยู่ในลักษณะที่ว่าสอนให้คนอื่นเขาเสียสละ เพื่อตัวเองจะได้ประโยชน์มากๆ แต่ตัวเองไม่รู้จักเสียสละ

ประโยชน์ของศีล ๕

การรักษาศีลนี่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ในปัจจุบัน

๑. เป็นคุณธรรมประกันความปลอดภัยของสังคม ป้องกันไม่ให้มนุษย์เกิดมีการฆ่ากัน

๒. ตัดทอนผลเพิ่มของบาป

๓. บั่นทอนกำลังของกิเลส โลภ โกรธ หลง ฝ่ายชั่วให้น้อยลงหรือหมดไป

๔. ปรับพื้นฐานความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์

๕. เป็นขอบเขตของการใช้กิเลสให้เกิดประโยชน์โดยความเป็นธรรม

๖. เป็นคุณธรรมที่เป็นมูลฐานให้เกิดระบอบประชาธิปไตย เพราะว่าหัวใจของประชาธิปไตยอยู่ที่การเคารพสิทธิมนุษยชน ผู้มีศีล ๕ แล้วเคารพหมดทุกสิทธิ สิทธิในการดำรงชีพอยู่ของคนอื่น สิทธิในการครอบครองทรัพย์สมบัติ สิทธิในคู่ครองและบุคคลผู้ต้องห้าม และสิทธิอื่นๆ ครอบจักรวาลไปหมด

เพราะฉะนั้น **รัฐบาลไทยนี่ ถ้าไม่หันหลังให้ศีล ๕ บ้านเมืองจะเป็นประชาธิปไตยแจ๋วไปเลย**

ศีล ๘ เหมาะกับชีวิตฆราวาสหรือไม่

ตามความเห็นของหลวงพ่อ **เราต้องปฏิบัติไปตามขั้นภูมิของตัวเอง โดยยึดเอาศีล ๕ เป็นหลักไว้ก่อน** เมื่อปฏิบัติไป ได้สมาธิ ได้สติปัญญา แล้วศีลเป็นปกติ มันจะก้าวหน้าไปเอง เอา ๕ ข้อนี่ให้มันได้จริงๆ เสียก่อน

การปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จสิ่งที่เราต้องการ เช่น มรรคผลนิพพาน ศีล ๕ ข้อนี่เหลือกินแล้ว เมื่อศีล ๕ ข้อบริสุทธิ์สะอาดดี ศีลอื่นๆ มันก็เกิดขึ้นเอง

เพราะฉะนั้น ชาวบ้านที่ยังมั่วสุมอยู่กับเรื่องฆราวาส อย่าไปนึกอดข้าวตอนเย็น *โภชเน มัตตัญญุตา* การรู้จักประมาณในการบริโภค นั่นเป็นสิ่งจำเป็น สิ่งใดที่มันจะทำให้เกิดโทษแก่ร่างกาย เช่น น้ำดองของเมา มันมีส่วนที่จะให้โทษแก่ร่างกาย ของเสพติดต่างๆ นั่นมันมีทางที่จะให้โทษแก่ร่างกาย เราก็ควรงด

...ถ้าไม่จำเป็น อย่าไปอดข้าวเย็น พื้นฐานมันอยู่ที่ศีล ๕ ข้อเท่านั้น อย่าไปกังวลอะไรให้มาก

พระมีศีล ๒๒๗ ถ้าศีล ๕ ไม่บริสุทธิ์ ไม่มีทางรอด นอกจากจะไม่รอดแล้ว จะไม่พ้นนรกด้วย พระทำบาป มันยิ่งบาปกว่าชาวบ้าน ๑. บาปเพราะทำผิด ๒. บาปเพราะหลอกลวงประชาชน ถ้าแต่งเพศเป็นพระสงฆ์แล้ว ไม่สำรวมในสิกขาบทวินัย ก็กลายเป็นหลอกประชาชน บาป ๒ ชั้น

วิบัติ! แม้ทำกรรมกับพ่อที่ไม่ได้เลี้ยงดู

มันมีอย่างนี้ ตัวอย่างมันเห็นได้ชัดเจน ขนาดพ่อไม่ได้เลี้ยงลูก มหาศรี อยู่วัด... เมื่อเร็วๆ นี้ไม่กี่ปีมานี้ มหาศรีสอบมหา ๕ ประโยคได้ตั้งแต่อยู่บ้านนอก เข้าไปอยู่กรุงเทพฯ ทีนี้พ่อแกไปได้แม่แกอย่างไม่ได้มีทะเบียน พอท้องแล้วไม่รับรอง ไม่รับว่าเป็นลูก แม่มหาศรีนี่ก็ใจเด็ด ก็เลี้ยงลูกกะยาย มหาศรีเกิดมาก็เห็นแต่แม่กับยาย

อยู่มาภายหลัง มหาศรีไปเรียนจบปริญญาตรีที่กรุงเทพฯ แล้วไปต่อปริญญาโทที่ประเทศอินเดีย พอกลับมา เจ้าพ่อนี่เขียนจดหมายให้ลูกชายที่ได้กับแม่ใหม่ถือไปบอกว่า คนนี้คือน้องชายของท่าน ท่านช่วยอุปการะให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียน พออ่านจดหมายเท่านั้นแหละ มหาศรีนี่ลุกปุ๊บปั๊บ *"กูไม่มีน้อง กูไม่มีพี่มีน้อง กูมีแต่ยายกับแม่ มึงไปนะ ไม่ไปกูเตะคอหัก"* เด็กหนุ่มมันกลัวมันก็หนีไป

เอ้า! นึกว่าจะเป็นเฉพาะแต่น้องชายมา หลังจากนั้นไม่นานไม่กี่วัน พ่อกับแม่ใหม่มา มาก็มาบอกว่า *"ผมนี่แหละเป็นพ่อของท่าน"* พอได้ยินเท่านั้นแหละ ลุกปุ๊บปั๊บขึ้นมาเลย กำหมัด ทำท่าจะเตะจะต่อย *"กูไม่มีพ่อ กูมีแต่แม่กับยาย ยังมาบอกว่าเป็นพ่อ มึง! หมานี่ ทำไว้แล้วไม่รู้จักเลี้ยงจักดู ไม่รู้จักรับผิดชอบ จะมาอ้างว่าเป็นพ่อกูยังไงวะ ไปนะ ไม่ไปกูเตะคอหักเลย"* พ่อรีบลุกออกจากกุฏิไป

ภายหลังมา มหาศรีสึกไป ไปสมัครงานที่ไหนก็ไม่ได้ ไปสมัครเป็นอนุศาสนาจารย์ เขาก็สืบประวัติว่ามีความประพฤติไม่ดี พอเสร็จแล้วก็เลยไม่มีงานทำ เตะฝุ่นอยู่จนกระทั่งเดี๋ยวนี้

พ่อแม่นี่ เพียงแค่นี้ก็บาปหนักบาปหนา เห็นทันตา อันนี้รายหนึ่ง

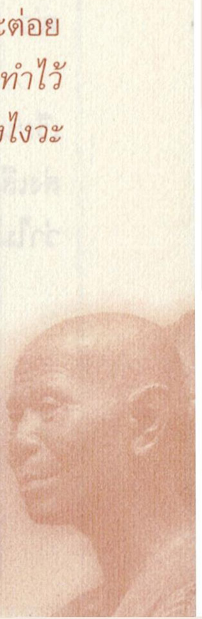

ตกอับ เพราะไม่ยอมรับพ่อ

รายที่ ๒ สมัยที่หลวงพ่ออยู่ที่อุบลฯ วัดบูรพาฯ มีเด็กคนหนึ่งมาอาศัยอยู่ด้วย ชื่อนายคล้าย คนบ้านนาเอื่อม ที่อำเภอพิบูลฯ เมื่อก่อนยังไม่เป็นอำเภอ มันไปเป็นตำรวจ ตอนนั้นเป็นนายร้อยตำรวจโท ไปอยู่ที่นครปฐม ตั้งแต่มันเป็นนายตำรวจ มันก็มีครอบมีครัว มันก็ไม่บอกให้พ่อให้แม่มันรู้

พอเสร็จแล้ว เจ้าพ่อนี่คิดถึงลูกชายก็ไปเยี่ยม ไปก็ไปหาพระที่อยู่ในกรุงเทพฯ ที่มันเคยอาศัยไปเรียนหนังสืออยู่นั่น พระก็พาไป พอขึ้นไปบนบ้านพักมัน พระครูบาที่มันเคยอาศัยอยู่นั่นก็เรียกว่า *"คล้าย! พ่อมาเยี่ยม"* พอได้ยินว่าพ่อมาเยี่ยม เมียมันทำกับข้าวอยู่ในครัว รีบล้างมือล้างไม้จะรีบมาไหว้พ่อผัว พอเมียมามันบอกว่า *"ไม่ต้องไหว้ก็ได้หรอก เขาไม่ใช่พ่อจริงของพี่ เขาเป็นพ่อเลี้ยง"*

พอพระได้ยินอย่างนั้น จูงมือคนแก่ *"ไป... มันไม่ว่าเราเป็นพ่อ กลับไปอยู่วัดเราดีกว่า"* แล้วก็หนีไป

เสร็จแล้วเจ้าพ่อนี่ ใจอำมหิตเหมือนกัน เขียนหนังสือร้องเรียนผู้บังคับบัญชา บอกว่า ลูกออกจากท้อง เลี้ยงมาจนใหญ่จนโต ส่งเสียให้เรียนหนังสือจนได้เป็นนายตำรวจ พ่อมาเยี่ยม มันปฏิเสธว่าไม่ใช่พ่อมัน

ลงผลสุดท้าย เจ้านายสอบสวน ไล่ออกจากตำรวจ

รายนี้พ่อผิดต่อลูก

เจ้าพ่ออีกคนหนึ่ง พ่อบักวิทย์ บักวิทย์นี่เป็นหลานอาจารย์ไสว อาจารย์ไสวนี่มีแม่คนหนึ่งแล้วก็น้องสาวคนหนึ่ง ไอ้น้องสาวบ้าบอนี่ก็ไปเที่ยวหาแต่ลูกมาให้หลวงลุงเลี้ยง มีผู้หญิงคนหนึ่ง ผู้ชายคนหนึ่ง หลวงลุงก็อยากจะให้หลานมีการเรียนการศึกษา จูงมือไปที่อุบลฯ จะไปฝากโยมอุปถัมภ์ปฐากให้ช่วย ก็ไม่มีใครรับ ก็เลยเอาไปให้หลวงพ่อ หลวงพ่อก็รับอุปการะให้เรียน ตั้งแต่ ม.๑ ถึง ม.๖ จบ ม.๖ แล้ว ให้เรียน ม.๗ ต่อ ตอนนั้นมันมี ม.๗ ม.๘ มันบอกว่า *"โอ๊ย! สู้ไม่ไหวแล้ว หลวงพ่อ เอาแค่ ม.๖ นี่ก็พอแล้ว" "แล้วแกจะไปยังไง" "ผมจะสมัครเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ แล้วจะไปสอบวุฒิครูเอา"* สมัยนั้นเขายังมีสอบ ป.ม. กันอยู่ มันก็เรียนต่อ สอบเทียบก็ได้ ป.ม. จบ ป.ม. ไปเป็นครูอยู่ที่นครปฐม ภายหลังมารับราชการครู

สมัยที่มันเป็นเด็ก หลวงลุงจูงมือไปหาพ่อ ไปบอกว่าเป็นลูกเป็นเต้า มันไล่หลวงลุงลงจากบ้าน อยู่มาภายหลัง มันเป็นอัมพาตแล้วก็ไม่หาย เสร็จแล้วก็ต้องออกจากงาน เงินบำเหน็จที่ได้มาก็ไม่เท่าไร ผลสุดท้ายครอบครัวก็ไม่มีใครช่วยหารายได้ ให้เขาหามใส่สามล้อไปหามัน ไปขอให้มันเลี้ยง ไปรับสารภาพผิด มันก็รับว่าเป็นพ่อ แต่มันบอกว่า *"ผมยังมีพ่ออุปการะผมอีกคนหนึ่ง ให้ผมไปถามพ่อผมคนนั้นก่อน ถ้าท่านอนุญาตให้เลี้ยง ผมก็จะเลี้ยง"* มันก็นั่งรถมาตอนนี้หลวงพ่อมาอยู่โคราชแล้ว มันมาบอก *"พ่อเขารับสารภาพผิดแล้ว เวลานี้เขาเป็นอัมพาตช่วยตัวเองไม่ได้ เขามาขอให้ผมเลี้ยง หลวงพ่อจะว่าอย่างไร" "อ้าว! ก็ดีแล้วนี่ ก่อนตายเขารู้สึกว่าเขามีความผิด เขารับสารภาพผิดแล้ว ก็รับเลี้ยงเขาเถอะ"* มันก็เลี้ยงจนตายคามือ

อย่าเพลินทำบุญกับพระ แล้วลืมพ่อแม่

ถ้าหากว่าใครไม่สนใจกับการดูแลเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ละก็ มาทำบุญกับหลวงพ่อนี่ หลวงพ่ออยากจะบอกว่า มาทำทำไม พ่อแม่เป็นพระองค์ประเสริฐของเรานี่ ไปเที่ยวเร่ร่อนหาทำบุญแต่ต่างถิ่นต่างแดน แต่ปล่อยให้พ่อแม่เฝ้าบ้าน ต้มหุงกินเองอยู่คนเดียว มันไม่เข้าท่า

ก่อนอื่น จะไปทำบุญที่ไหน ต้องกะว่าพ่อแม่เราต้องอิ่ม มีของดีๆ ขนไปทำบุญกับพระกับสงฆ์หมด กล้วยเน่าๆ เอาไว้ให้พ่อแม่กิน มันไม่เข้าท่าเลยนะ จะบอกให้ เอาไปทำบุญกับพระอย่างไร ก็ต้องให้พ่อให้แม่ด้วย ทำอย่างนั้นมันถึงจะถูกต้อง หรือไม่ก็ให้ดีกว่าก็ยังได้ เพราะสมบัติทุกสิ่งส่วนของเราได้มาจากท่าน เรามีมือมีเท้าสำหรับเดิน ท่านเป็นผู้สร้างให้เรา แล้วเรามีวิชาความรู้ ท่านก็เป็นผู้หาให้เรา เพราะฉะนั้น จะไปมองข้ามท่านได้อย่างไร

พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ลบหลู่ดูหมิ่นไม่ได้

บางคนเอาโฉนดที่ดินมาให้เป่า *"โอ๊ย! ขอให้ขายได้เถอะ ขายได้แล้วจะมาทำบุญกับหลวงพ่อ"*

"โอ๊ย! อย่ามาให้สินบนหลวงพ่อเลย ขายได้จะเลี้ยงครอบครัวให้มันสุขสบาย"

นั่นมันเป็นความจริง เรามีเงินมีทอง มีทรัพย์สมบัติ เลี้ยงครอบเลี้ยงครัวของเราให้มีความสุขสบาย บุญนั่นเอาไว้คุยกันทีหลัง คนทั้งหลายไปมองข้ามจุดนี้

มาตาปิตุอุปัฏฐานัง อุปัฏฐากเลี้ยงบิดามารดา ก็เป็นบุญ

ปุตตทารัสสะ สังคโห เลี้ยงลูกเลี้ยงเมียให้มีความสุข ก็เป็นบุญ

ใครทั้งหลายก็มัวแต่จะไปหาเอาบุญกับพระกับสงฆ์ ไม่ทราบว่าพระท่านจะมีบุญที่ไหนมาให้เรามากมายนักหนา แต่ตัวท่านเองท่านก็ยังจะเอาตัวไม่รอดอยู่แล้ว

สวดมนต์ทุกครั้ง อย่าลืมแผ่เมตตา

สวดบทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ สวดพาหุงฯ ... แล้วเจริญเมตตาพรหมวิหาร *อหัง สุขิโต โหมิ* แผ่เมตตาให้ตัวเองก่อน ให้แต่คนอื่นใช้ได้ที่ไหน ต้องให้ตัวเองก่อน

การแผ่เมตตา ขาดไม่ได้

แผ่เมตตานี่มีอานิสงส์:

มนุสสานัง ปิโย โหติ เทวตา รักขันติ เป็นที่รักของมนุษย์ เทวดาย่อมรักษา ศาสตราวุธ ยาพิษ ไม่ถูกต้องผู้เจริญเมตตา ผู้เจริญเมตตาปฏิบัติสมาธิ จิตสงบง่าย รู้ธรรมเห็นธรรม

นี่! อย่าลืม **สวดอะไรก็สวดไป แต่อย่าลืมแผ่เมตตา**

อหัง สุขิโต โหมิ ขอเราจงมีความสุข

นิทุกโข โหมิ จงอย่ามีความทุกข์กายทุกข์ใจ

ฯลฯ

สวดพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ แผ่เมตตา แน่นอนที่สุด!

ทำไมจึงได้ยินเสียงสวดมนต์ตอนกำลังเคลิ้มหลับ

ความรู้สึกนี้ก็เกิดขึ้นที่จิตของเรานั่นเอง หลวงปู่มั่นคุยกับพระพุทธเจ้า คุยกับพระอรหันต์ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ก็ไม่ได้มาคุยกับหลวงปู่มั่น แต่มันเป็นจิตรู้ของหลวงปู่มั่นปรุงขึ้นมาเอง ท่านคุยเฉพาะในจิตท่าน

ภาวนาด้วยบทสวดมนต์

ถ้าภาวนาด้วยบทสวดมนต์ เป็นการปฏิบัติสมาธิแบบฤาษี เพราะฤาษีเขานับถือพระพรหม ทีนี้นักภาวนาแบบอิทธิฤทธิ์เขานับถือพระศิวะ พระวิษณุ พระพิฆเนศ เวลาเขาภาวนา เขาก็... โอม พระศิวะ แล้วก็พรรณนาคุณของพระศิวะเรื่อยไป อันนี้เราภาวนาแบบพระพุทธเจ้า เราก็เอาคุณของพระพุทธเจ้า

ทีนี้พอสวดไป *อิติปิโส ภควา* จน *ภควาติ* สวดเรื่อยๆๆ สวดไปๆๆ จนกระทั่งจิตเป็นสมาธิ มันจะหยุดสวดเอง พอมันหยุดสวดแล้ว เราไม่ต้องคิดที่จะสวด ให้กำหนดรู้จิตเฉยๆ อยู่ มันจะว่างอยู่อย่างนั้นตลอดกาลก็ปล่อยให้มันว่างไปก่อน เมื่อจิตว่าง

มันเป็นฐานสร้างพลังจิต สมาธิมั่นคง สติมั่นคง แล้วมันจะเกิดความรู้ความคิดขึ้นมาเอง

บทสวดพาหุงฯ ก็เป็นบทสวดมนต์ทั้งนั้นแหละ สวดมนต์ในเจ็ดตำนาน สิบสองตำนานฉบับหลวง มันเป็นการบันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้า ความหมายและอานุภาพของบทสวดแต่ละบทไม่เหมือนกัน

พาหุงฯ เป็นคาถาปราบมาร บทนาฬาคิริง พระพุทธเจ้าปราบช้างนาฬาคีรี ตอนที่พญามารมาผจญตอนที่พระพุทธองค์จะตรัสรู้

ใครจะแนะนำเรื่องการสวดมนต์อย่างไรก็แนะนำไปเถิด แต่หลวงพ่อจะตัดสินให้

บทสวดมนต์ที่เราจะยึดเป็นหลัก พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เมตตาพรหมวิหาร แล้วอุทิศส่วนกุศล ยึดมันให้มั่นอยู่ในหลักนี้

แต่การภาวนา เราจะไม่สวดอะไรก็ได้ กำหนดสติรู้จิตเฉยๆ ถ้าจิตนิ่งๆ ปล่อยให้นิ่งไป ถ้ามันคิด...รู้ นิ่ง...รู้ คิด...รู้ นิ่ง...รู้ ตามมันอยู่อย่างนั้น

แต่การไม่สวดมนต์เลยจะเป็นแนวทางให้ขี้เกียจเกินไป มีสวดบ้างก็จะได้ปลุกใจให้ขยันขึ้น

สวดมนต์ ภาวนา เป็นเรื่องเดียวกัน

เราขึ้นต้นด้วย *อรหัง ... สวากขาโต ... สุปฏิปันโน*

นโม ๓ จบ

แล้วก็มาสวดบท *อิติปิโส ... สวากขาโต ... สุปฏิปันโน*

แล้วก็แผ่เมตตา

แล้วก็มาอธิษฐานจิต ขอบารมีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจงคุ้มครองข้าพเจ้าให้มีความสุขกายสุขใจ โชคดีตลอดไป

แล้วก็มาสำรวมจิต สวดเฉพาะบทอิติปิโสบทเดียว สวดไปจนกระทั่งจิตสงบเป็นสมาธิ สวดไปๆๆๆ ถ้าจิตจะสงบ จิตจะหยุดสวด จะนิ่งอยู่เฉยๆ ถ้ามันนิ่งก็ให้นิ่งอยู่นั่น ไม่ต้องสวดต่อ ถ้าจิตสวดเอง ปล่อยให้สวด ถ้ามันหยุด ปล่อยให้มันหยุด

คนทั้งหลายไปเข้าใจว่า สวดมนต์ก็อันหนึ่ง สมาธิก็อันหนึ่ง เลยเวลาสวดมนต์นี่ สวดเอาๆๆ สวดให้มันจบ จะรีบไปนั่งสมาธิ เข้าใจผิด!

นั่งต่อก็สวดอิติปิโสต่อๆๆๆ ไปเลย ไม่ต้องนับมัน ได้มากเท่าไรยิ่งดี

ยอดของการสวดมนต์ มีแต่อิติปิโส

เทศน์สอนตัวเอง

การเทศน์ การแสดงธรรมนี่ เราถือว่าเราไม่ได้สอนคนอื่น แต่เรามานั่งให้คนอื่นเขาสอบไล่เรา แล้วเราก็สอนเราเอง ถ้าไปคิดว่าเทศน์สอนคนอื่นแล้ว หลวงพ่อเทศน์ไม่เป็น ไม่รู้จะเอาอะไรไปสอนเขา เขาเก่งกว่าเราเสียอีก

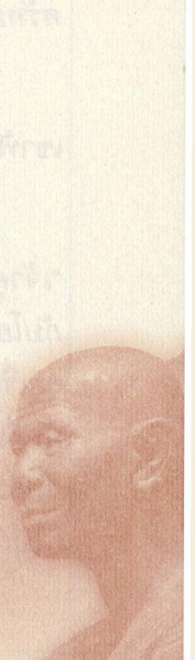

หลวงพ่อคิดอย่างไร กับการอบรมเด็กๆ ที่วัดวะภูแก้ว

มาคิดๆ ดูแล้ว เรามาเล่นกับเด็ก มีแต่เสียสละลูกเดียว ไปเล่นกับผู้ใหญ่ผู้เฒ่าผู้แก่นี่ เหมือนๆ ไปหากินกับคนเฒ่าคนแก่

การอบรมสั่งสอนคนเฒ่าคนแก่นี่ เมื่อคนเฒ่าคนแก่พวกนี้ตายหมดแล้ว ใครจะเป็นผู้สืบทอด ทีนี้ **เรามาอบรมสั่งสอนเด็กๆ นี่ ปลูกฝังนิสัยไว้ ถึงแม้ว่าเวลานี้มันอาจจะไม่มีผลอะไรก็ตาม แต่พอโตขึ้น มันรู้เดียงสา มันนึกถึงเอง** นี่ หลวงพ่อคิดเอาอย่างนี้

เราไปเล่นกับมันก็ไม่ได้อะไรเป็นการตอบแทนมา มีแต่เสียสละลูกเดียว หลวงพ่อว่า ถ้าจะพูดถึงแนวทางการเผยแพร่ จะเคารพ

 มติของพระพุทธเจ้าว่า

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงไป ไปชี้บอกทางบุญทางกุศล บอกทางสวรรค์ ทางนิพพานให้แก่เขา ยังบุคคลที่ไม่มีศรัทธาให้เกิดศรัทธา ผู้ที่มีศรัทธาแล้วก็เสริมศรัทธาเขาให้ยิ่งขึ้น"

อันนี้ เราอยู่ดีๆ นี่ เขาเสนอมา มันก็ดีกว่าเดินไปขอเทศน์ให้เขาฟัง

เมื่อก่อนนี้ท่านเจ้าคุณธรรมบัณฑิตยังอยู่ ท่านว่าหลวงพ่อ *"เจ้าคุณชินฯ มันไม่เห็นมีว่าน ทำอะไรก็ไม่เป็น ได้แต่นั่งกินหมากคุยกับโยมอยู่ตลอดวัน"* พอเราได้ยินเข้าเราก็แปลกใจ การคุยเราไม่ได้คุยเรื่องเหลวไหล มีแต่เรื่องสอนธรรมะกันทั้งนั้น พอจิตมันจะค้าน มันก็บอกว่า *"อยู่ดีๆ วันหนึ่งๆ มีคนมาให้เทศน์สอนวันละ ๔๐-๕๐ วันละร้อย จะไม่ดีกว่าไปยกมือไหว้เที่ยวขอเทศน์ให้เขาฟังหรือ"* มันก็ไปกันอย่างนั้น

ครูตั้งใจสอนนักเรียนเป็นการสะกดจิตปลุกเสกเด็ก

บทสรุปอยู่ที่ว่า การทำสมาธิ เป็นการทำจิตให้มีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก จะเป็นอะไรก็ได้ แม้แต่นักเรียน นักศึกษา เมื่อเข้าห้องเรียนเวลาอาจารย์มาสอน มอง จ้องครู-อาจารย์ เพ่งจิตไปรวมไว้ที่ตัวอาจารย์ อย่าให้สายตาและจิตไปอื่น เมื่อปฏิบัติต่อเนื่องกันทุกชั่วโมงที่อาจารย์มาสอน เขาจะได้สมาธิในการเรียน

ทีนี้มันมีกฎธรรมชาติอยู่ว่า... กฎอันนี้ไม่ค่อยมีใครคิดถึง **เวลาอาจารย์สอนลูกศิษย์นี่ เขาจะรวมกำลังจิตและวิชาความรู้ถ่ายทอดให้ลูกศิษย์อย่างตรงไปตรงมา ถ้าลูกศิษย์เอาใจใส่จดจ่อก็ได้รับการถ่ายทอดพลังจิตและวิชาความรู้จากอาจารย์**

อันนี้มันเป็นกฎเกณฑ์ของวิชาสะกดจิต

การสะกดจิตนี่ เขาพูดกล่อมคนที่ถูกสะกดให้เกิดความหลับ ในเมื่อคนที่ถูกสะกดเกิดความหลับ แล้วเขาจะพูดในทำนองปลุกเสกเอานะ ฉันจะปลุกเสกให้เจ้าเป็นผู้มีฤทธิ์ มีอิทธิพล มีอำนาจ มีสติปัญญา เฉลียวฉลาดปราดเปรื่อง ให้ร่างกายของเจ้าแข็งแรงสมบูรณ์ ให้ร่างกายของเจ้าแข็งเหมือนรางเหล็ก แล้วบางทีเขาก็จับเด็กที่ถูกสะกด เอาหัวพาดเก้าอี้ตัวหนึ่ง ขาพาดเก้าอี้อีกตัวหนึ่ง แล้วก็ตบๆๆ ฉันจะสะกดเจ้า ให้ร่างกายของเจ้าแข็งแรงเหมือนรางเหล็ก จะเอาของอะไรหนักๆ มาวางทับลงไป เจ้าก็ไม่อ่อน คนมาขย่มอยู่บนหน้าท้อง เจ้าก็ไม่อ่อนลง แล้วเขาก็ทำได้ เด็กอายุ ๑๒ ปีนี่ ผู้ใหญ่มายืนขย่มๆ อยู่บนท้องมัน มันไม่อ่อนลง ให้มันกางแขนออกไป กดลงมา มันดีดผึงๆๆ เหมือนดีดต้นไม้

นักภาวนา ให้ระวังจิตใต้สำนึก

นี่มันแปลกอยู่ หลวงพ่อก็ยังข้องใจ เอ๊! เราจะบาปหรือเปล่า ไปเทศน์ในป่าเมืองลพบุรี ในภูเขาโน่น ขากลับไปแวะไหว้พระพุทธบาท พอไหว้พระพุทธบาทเสร็จแล้วก็ไปเดินดูสวนดอกไม้อะไรที่เขาทำเอาไว้ มีพระองค์หนึ่งโผล่ออกมา

"ท่านจะดูอะไร ทำไมไม่ขออนุญาตผม บวชมาจนหัวหงอกแล้ว ไม่รู้หรือวินัย"

อ้าว! เราอุตส่าห์ถ่อมตัวลงมาดูสวนให้ ยังมาว่าเราอีก พอเสร็จแล้วกลัวมันจะเกิดเรื่อง เพราะว่าหมอท่าทางนักเลง

เราก็ยกมือไหว้ *"ขอโทษทีเถอะครับ ผมผิดไปแล้ว"* แล้วก็เดินหนีไป

พอนั่งรถจะกลับเข้ากรุงเทพฯ ตอนนั้นพักอยู่ในกรุงเทพฯ จิตใต้สำนึกมันพรวดขึ้นมา *"พระวัดนี้ เดี๋ยวมันก็ได้ฆ่ากันตาย"*

ภายในพรรษา ยังไม่ออกพรรษาเลย สมภารถูกยิงตาย สมภารวัดพระพุทธบาทนี่แหละ

จึงมาได้คติว่า นักภาวนานี่ให้ระวังจิตใต้สำนัก แต่มันพรวดขึ้นมาแล้ว มันรั้งไม่อยู่

ภาวนา "พุทโธ"

ตอนแรกๆ อย่าลืมว่า อุบายวิธีการต่างๆ ที่ท่านวางแนวเอาไว้นี่ เป็นการฝึกจิต ให้ติดกับอารมณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เหนียวแน่นก่อน เช่นอย่างคำว่า พุทโธๆๆๆ ก็ฝึกจิตให้ติดอยู่กับคำว่า พุทโธ เมื่อมันมาติดอยู่กับ พุทโธ มันก็ทิ้งสิ่งที่พะรุงพะรังทั้งหลาย ก็มาอยู่ที่พุทโธ แล้วบางทีในที่สุดเวลากระทบอารมณ์พั้บ แทนที่มันจะวิ่งไปยุ่งกับเรื่องนอก มันวิ่งเข้าหาพุทโธ

เพราะฉะนั้น การบริกรรมภาวนานี่มันก็ได้ผล คือมันตัดสิ่งกังวลรอบข้างออกหมด มันมาอยู่กับ พุทโธ คำเดียว

ทีนี้ปัญหามีว่า ถ้าเราไม่ภาวนาพุทโธ ไม่นึกถึงพระพุทธเจ้า มันจะเป็นภาวนาได้อย่างไร ใครๆ ก็อาจจะสงสัย พุทโธ คือ ผู้รู้ เมื่อเรามีสติกำหนดรู้จิตอยู่ จิตของเราก็เป็นจิตพุทธะคือพุทโธ ถ้าจิตของเรามีสติสัมปชัญญะเข้มแข็ง สมาธิมั่นคง มันก็เป็น *พุทโธ* ผู้ตื่น ทีแรกเป็น *พุทโธ* ผู้รู้ คือรู้สึกตัว เมื่อมีพลังเข้มแข็งขึ้น จะเป็น *พุทโธ* ผู้ตื่น ตื่นตัว เตรียมพร้อมที่จะรับสถานการณ์ตลอดอยู่เวลา เมื่อเป็นเช่นนั้น จิตแกล้วกล้าอาจหาญ ก็เป็นผู้เบิกบานเต็มที่

สมาธิที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ

ความเข้าใจของนักสมาธิในปัจจุบันนี้ ประเภทหนึ่ง พอเราบริกรรมภาวนาก็ดี หรือกำหนดอะไรก็ดี แล้วก็ข่มจิตบังคับจิตให้มันหยุดนิ่ง อาศัยการฝึกจนคล่องชำนิชำนาญ เราจะให้หยุดเมื่อไรมันก็หยุดได้ แต่มันไม่ใช่สมาธิ

สมาธิที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง เช่น เราบริกรรมภาวนา สัมมา-อรหัง ยุบหนอ-พองหนอ พุทโธ ก็ตาม เราไม่ได้บังคับจิต หน้าที่ของเราท่องบริกรรมภาวนาอย่างเดียว จิตจะสงบเป็นเรื่องของจิต ไม่สงบเป็นเรื่องของจิต ธรรมชาติของจิต เมื่อจิตมีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก จิตจะเกิดพลังขึ้น เมื่อจิตรู้อยู่กับคำบริกรรมภาวนา เราไม่ต้องบังคับ ถึงจังหวะ เขาจะสงบของเขาเอง

อันนี้เรียกว่าสมาธิตามธรรมชาติ

ทีนี้พอจิตสงบพั้บลงไปนิดหน่อย พอรู้สึกสบายๆ *"สงบหนอ"* จิตก็ถอนจากสมาธิ พอเผลอๆ ไป มีปีตินิดหน่อย *"ปีติหนอ"* จิตจะถอนจากสมาธิ พอมีความสุข *"สุขหนอ"* จิตก็ถอนจากสมาธิ เสร็จแล้วมันก็ไม่เข้าไปถึงสมาธิตามหลักธรรมชาติสักที เพราะฉะนั้นเราจึงแก้ปัญหาเรื่องสมาธิไม่ตก

แต่จะด้วยประการใดก็ตาม ในฐานะที่เราเป็นพุทธศาสนิกชน จุดยืนของจิตของเรา คือ คุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธเจ้าคืออะไร

พระธรรมคืออะไร

พระสงฆ์คืออะไร

พระพุทธเจ้า คือจิตมีสติรู้สึกสำนึกรับผิดชอบชั่วดีอยู่ตลอดเวลา หมายถึงว่าจิตมีสติรู้ตัวอยู่ เป็นจิตผู้รู้

เมื่อจิตมีสติเข้มแข็ง ก็เป็นจิตผู้ตื่น ตื่น เตรียมพร้อมที่จะรับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา พออะไรเกิดขึ้นมาพั้บ รู้พั้บ เกิดขึ้นมาพั้บ รู้พั้บ รู้แล้วก็ทิ้งไปๆๆๆ ถ้าอะไรข้องใจ จิตจะหยิบมาพิจารณาของมันเอง พอมันพิจารณาตกไปแล้ว มันทิ้งพั้บ มันจะเป็นกันอยู่อย่างนี้

อันนี้เป็นสมาธิที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ เวลามันจะสงบมันก็สงบ วูบๆๆๆ ลงไป จนกระทั่งตัวหาย เวลามันสงบพั้บลงไปนิดหนึ่ง มันจะเกิดความรู้ มันก็ผุดขึ้นๆๆๆๆ อย่างกับน้ำพุ อันนี้คือสมาธิตามหลักของธรรมชาติ

เพราะฉะนั้น **ในเมื่อใครมีจิตรู้ตัวด้วยสติ ตื่นอยู่ด้วยความมีสติ แล้วก็เบิกบานอยู่ด้วยความมีสติ เป็นจิตพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน**

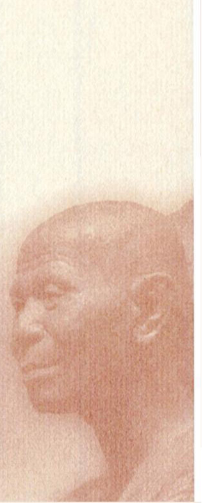

สติคือวิชชาตัวเด่นที่สุด

ขั้นต่อไปทำอย่างไร รักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์ แค่นั้นเอง ไม่ต้องไปนับขั้นสมาธิ ขั้นญาณ ขั้นฌาน อะไรทั้งสิ้น

เมื่อจิตรู้พร้อมอยู่ที่จิต สติรู้พร้อมอยู่ที่จิต อันนี้คือฌาน

สติเพ่งอยู่ที่จิตคือฌาน

แล้วสติรู้อยู่ที่จิตคือญาณ

พอจิตไหวตัวพั้บ **เกิดภูมิความรู้ความคิดขึ้นมาคือปัญญา**

สติตัวผู้รู้ธรรมทุกขณะจิตคือวิชชาความรู้แจ้งเห็นจริง

วิชชาตัวเด่นที่สุดก็คือสติ

เราปฏิบัติธรรมทั้งหลายนี่ เราจะทำสมาธิได้ขั้นใดตอนใดก็ตาม จุดมุ่งหมายครั้งสุดท้ายคือสติตัวเดียว

สติวินโย สติเป็นผู้นำจิตตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติจึงยึดมั่นในคุณพระรัตนตรัย คือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ในจิต

ทุกสิ่งเป็นอารมณ์จิตของผู้ทำสมาธิภาวนาได้ทั้งนั้น

ป๋าไมเคิลของหลวงพ่อเป็นนักสะกดจิต เป็นชาวอังกฤษ เรียนจบแผนกเภสัช ถึงระดับดอกเตอร์ เป็นนักสะกดจิตเก่งที่สุดในประเทศไทยในยุคนั้น แต่ตอนนี้ท่านสิ้นไปเสียแล้ว ท่านมาเคี่ยวเข็ญ

๑. ให้เรียนวิธีผลิตยา

๒. ให้เรียนภาษา

๓. ให้เรียนสะกดจิต

ผลิตยา ภาษา หลวงพ่อไม่ยอมเรียน ยังเถียงว่าเรียนแล้วจะไปคุยกับใคร คุยกับป๋าสองคนก็ได้ เพราะตอนนั้นมันเคร่ง รู้สึกว่าตัวเองนี่เคร่ง เรื่องเกี่ยวกับวิชาทางโลกนี่มันไม่เกี่ยวข้องกันเลย

พอมารู้ว่า **โลกคือสภาวธรรม เป็นอารมณ์สิ่งรู้ของจิต สิ่งระลึกของสติ เป็นอารมณ์จิตของผู้ทำสมาธิภาวนา** พอมารู้อย่างนี้แล้วรู้สึกเสียดายทันที แต่ยังดีได้เรียนสะกดจิตไว้บ้าง

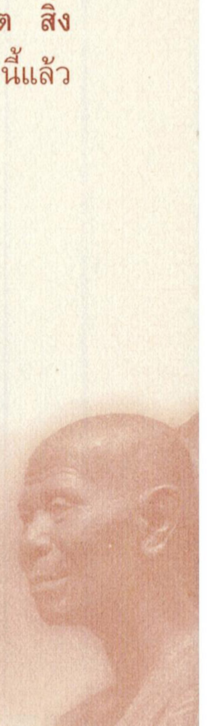

ทำไมจึงเกิดความท้อแท้ในการปฏิบัติ

เพราะเราไปเข้าใจว่า การปฏิบัติต้องนั่งสมาธิ ต้องเดินจงกรม เพียงอย่างเดียว การปฏิบัติคือฝึกสติให้รู้อยู่กับเรื่องชีวิตประจำวัน

เรา ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ให้มีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา

ครูบาทั้งหลายนี่ มาชักนำให้ญาติโยมเข้าใจผิด เดินทางผิดหมด

เด็กน้อยเรียนหนังสือ ก็ปฏิบัติสมาธิได้

ผู้ใหญ่ทำงาน ก็ปฏิบัติสมาธิได้

ฝึกสติลูกเดียว

ถ้าจะเอาให้ดีกันจริงๆ ศีล ๕ ข้อเป็นหลัก

จะละบาป ก็อยู่ที่ศีล ๕ ข้อ จะละกิเลส ก็ศีล ๕ ข้อ

ทำไมทำสมาธิพอจิตสงบแล้วรู้สึกเจ็บหน้าอก

...ไปข่มจิตแรงเกินไป เราไม่ได้ตั้งใจหรอก มันเป็นเอง พอมีอาการอย่างนั้น เราก็เฉยๆ อยู่ กำหนดรู้เฉยอยู่ มันจะผ่านไปเอง

เวลาจิตทำท่าจะสงบ มันต้องมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น แต่เมื่อมันเกิดขึ้น เรากำหนดจิตรู้เฉยอยู่ ถ้าบริกรรมภาวนาจะหยุด เพียงแต่กำหนดสติรู้จิตเฉยอยู่เท่านั้น ถ้าจิตมันเฉยอยู่ ก็ปล่อยให้มันเฉยไป ถ้ามันคิด เรารู้ เฉย-รู้ คิด-รู้ เฉย-รู้ คิด-รู้ สลับกันไปอย่างนั้น ถ้าในช่วงนั้นเราไปบังคับจิต ไปข่มจิต มันเกิดอาการจุกแน่นขึ้นมาทันที หรือไม่ก็รู้สึกอึดอัด

ทำอย่างไรเมื่อจิตเสื่อม

เอา **"รู้"** ตัวเดียว มันจะอยู่ในระดับนี้ หรือมันจะเจริญขึ้น มันจะเสื่อมลง อย่าไปสนใจมัน เอาสติตัวเดียว

หลวงปู่มหาบัวเทศน์ไว้ครั้งสุดท้ายนี่ชัดเจน

"เมื่อก่อนเราไปดีใจ เสียใจ อยู่กับความเสื่อม ความเจริญของสมาธิ มันก็ได้แค่นั้น มาทีหลังนี่ เราไม่เอาอะไร เอาสติผู้รู้ตัวเดียว มันจะเสื่อม มันจะเจริญ มันก็เป็นแค่อารมณ์จิตเท่านั้น แล้วมันก็เป็นไปได้ดี" ท่านว่า

อย่างพระองค์ที่โยมพามา แกไปภาวนาแล้วไปรู้โน่น เห็นนี่ รู้โน่น เห็นนี่ อะไรทำนองนี้ ในเมื่อมันเกิดความรู้ความเห็นขึ้นมาแล้ว ไปหลงความรู้ความเห็นของตัวเอง มันก็เลยเพี้ยนไปใหญ่

หลงจิต คิดแยกดินแดน

บางทีมันหลง มันหลง กิเลสมันหลอก หลวงพ่อยังเคยคิดว่า เราสมัยก่อนมันก็ยังเป็นลาว เป็นไทยกันอยู่นะ มาเปลี่ยนกฎหมายคนในไทยใต้ร่มธงไตรรงค์นี่คือคนไทย เป็นหนึ่งเดียว ไม่แบ่งแยก

เมื่อก่อนเข้าไปอยู่กรุงเทพฯ ไปบิณฑบาตที่แรก เขาก็มองหน้า ท่านเป็นไทยหรือเป็นลาว เขายังถามอยู่เลย

ใจมันก็ยังคิดภาวนา ไปๆๆ แล้วมันหลงเขต หลงแดน นึกว่าตัวเป็นผู้ยิ่งใหญ่ จะปฏิวัติแบ่งแยกดินแดนโน่นแน่ะ มันคิดอย่างนี้

ไปๆ มาๆ ที่จะได้สติ ไปเจอเพื่อนคนหนึ่ง มันเป็นนักเลงโตเป็นเณรเหมือนกัน มันชวนต่อย มันชวนชกกัน กลัวมัน กลัวมันด้วย กลัวผ้าเหลืองด้วย เราบวชมีผ้าเหลืองแล้ว จะมาชกมาต่อยกันได้อย่างไร มานึกในใจ มาตอนนั้นมันก็ได้สติคืนมา ความยิ่งใหญ่ทั้งหลายที่เคยทนงตัวมันก็หายหมด เพียงแค่ไอ้นี่คนเดียวเรายังไม่กล้าสู้มัน แล้วจะไปคิดแบ่งแยกดินแดนได้อย่างไร มันก็เลยหาย

วิธีแก้สัญญาวิปลาส

เอาอย่างนี้ก็ดี เขาให้กินแล้วก็ให้นอน แม้แต่สวดมนต์ภาวนาให้หยุดหมด ให้จิตกลับคืนมาสู่สภาพเดิมก่อน สภาพเดิมก็เหมือนๆ กับที่เรายังไม่บวช เพราะการปฏิบัติเขาให้กินให้นอน นั่นแหละ มันถึงจะเบาลง ... ให้มันหมดไปทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วค่อยเริ่มต้นใหม่

อาจารย์หลวงพ่อนี่ ท่านก็เป็นเพี้ยนๆ ไปเหมือนกัน พี่ชายท่าน ชื่ออาจารย์พร เขียนจดหมายมา บอกว่า ให้เจ้ารักษาคุณบุญ (หลวงปู่บุญ) ให้หาย ให้รักษาอาจารย์บุญให้หาย อาจารย์บุญ ชิน-วังโส นี่เป็นอาจารย์ของหลวงพ่อ ทีนี้อาจารย์ใหญ่ พี่ชายของท่านที่เลี้ยงดูหลวงพ่อมา ก็เขียนจดหมายมา พร้อมกับให้คนนำอาจารย์

บุญมา ให้เจ้ารักษาอาจารย์บุญให้หาย แล้วก็ให้จำพรรษาอยู่ที่อุบลฯ อย่าให้กลับไป

เอ... เราเป็นลูกศิษย์ จะรักษาอาจารย์อย่างไร เลยไปนึกถึงคำพูดของหลวงปู่เสาร์

"คนเกิดสัญญาวิปลาส มีส่วนเข้าใจผิดเป็นบางสิ่งบางอย่าง ให้หยุดสวดมนต์ ให้หยุดภาวนา ให้กินแล้วให้นอน"

พอเสร็จแล้วหลวงพ่อก็ไปชวนลูกหลานในตลาด พวกลูกโยมอุปถัมภ์ปฐาก ตกกลางวันมาก็ให้หาส้มตำ หาอะไรมาให้ฉัน ให้พวกเด็กผู้หญิงสาวๆ นั่น ให้มาพูดหยอกล้ออะไรต่างๆ

ทีนี้พอเสร็จแล้วท่านมาอยู่ได้ ๒ เดือน ท่านมาพูดคำหนึ่งว่า *"โอ๊ย! นี่มันเอากันมาฆ่านี่หว่า เดี๋ยวนี้มันไม่มีความดีอะไรเหลืออยู่แล้ว มันเป็นคฤหัสถ์ธรรมดาแล้วนะ เดี๋ยวนี้"* ท่านว่า

"อ้าว! ถ้างั้นอาจารย์เริ่มภาวนาได้แล้ว"

ทีนี้ พอท่านภาวนา จิตของท่านก็คืนมาตามเดิม ไม่หลงเหมือนแต่ก่อน แต่ไปติดอยู่อันหนึ่ง ติดอยู่ว่าจะกลับไป แล้วก็จะไปสึก สึกแล้วจะไปแต่งงาน เจ้าสาวมันคอยอยู่ หลวงพ่อก็บอกว่า

"โอ๊ย! ไม่ใช่ไปหลงเขาฝ่ายเดียวหรือ"

"ไม่น่า มันคอยอยู่"

"โอ๊ย! สงสัยว่าเจ๊กในอำเภอสว่างฯ มันเอาไปกินก่อนแล้ว อ้าว! ถ้าจะกลับ มาสัญญากันก่อน ถ้าหากผู้หญิงคนที่อาจารย์ว่าเขาคอยอาจารย์อยู่ ผมจะให้อาจารย์สึก แล้วผมจะเตรียมเงินค่าสินสอดทองหมั้นไปด้วย จะจัดการแต่งงานให้เลย แต่ถ้าหากว่าเขาไม่คอยอาจารย์ละก็ ให้เลิกคิดนะ"

"เอ้า! ตกลง" แล้วก็พากันกลับไป

พอไป ก่อนที่จะไปถึงบ้าน มันก็ถึงวัดเราก่อน พอไป แทนที่จะแวะเข้าวัด โน่น เดินดุ่ยๆ เข้าไปในบ้านมัน พระจะตามไป เอ้า ปล่อยให้ไปคนเดียว พอไปได้สักพักหนึ่ง กลับมาหัวเราะแฮ่ๆ มาแต่ประตูวัด ๕๑

"อ้า! เกิดเมื่อวานนี้ทำไมมันเก่งนักหนา"

"เก่งอย่างไรล่ะ อาจารย์"

"มันว่าเจ๊กอำเภอสว่างฯ เอาไปกินก่อนแล้ว มันก็เป็นจริง"

"สัญญาต้องเป็นสัญญานะ"

"เอ้า! ตกลง สัญญาเป็นสัญญา ไม่ยุ่งเกี่ยวกับมันอีกต่อไปแล้ว"

ท่านก็เลิก เลิกคิด แล้วก็อยู่มาจนอายุ ๘๐ กว่าปี ถึงได้มรณภาพ

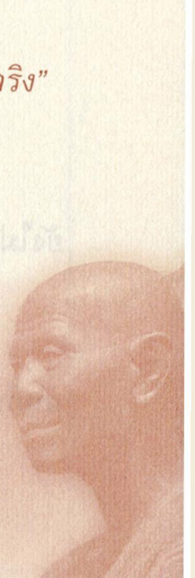

จิตปรุงได้ดังใจปรารถนา

จิตของคนเรามันปรุงแต่งได้ พระองค์หนึ่งอยู่ที่แปดริ้ว กำลังหนุ่มๆ มาเล่าให้ฟังว่า กำหนดจิตไม่สำคัญมั่นหมายในรสอาหาร ลงผลสุดท้ายกินพริกก็ไม่เผ็ด กินอาหารเหมือนกินขอนดอก มันไม่รู้ถึงรสชาติอะไรเลย พอเสร็จแล้วแกบอกว่า *"มันไม่อร่อย ผมก็เลยหยุด"*

เหมือนกับหลวงปู่เสาร์ เห็ดมันเกิดขึ้นตามวัด บอกให้เณรไปเก็บ

"เณรเก็บเห็ดนี่ไปหมกไฟให้กิน"

เณรก็ไปเก็บได้ถ้วยก๋วยเตี๋ยวหนึ่ง เอามาห่อหมก เอาไปถวายหลวงปู่ หลวงปู่ก็ฉันจนหมด

ทีนี้ไอ้เจ้าพวกเณรนี่แหละ ทำห่อหมก เณร ๕-๖ องค์ตักแจกกันคนละช้อนๆ ฉันอาหารยังไม่อิ่มเลย สลบเหมือดทั้ง ๖ องค์

"เณรเป็นอะไรๆ ถามมันดูสิว่ามันเป็นอะไร"

"กินเห็ดเบื่อ"

"รู้ว่าเห็ดเบื่อ ทำไมถึงไปกินล่ะ"

"ท่านอาจารย์พากิน"

"ข้าไม่ได้กินเห็ดเบื่อ ถ้าข้ากินเห็ดเบื่อ ข้าก็เมาตาย"

หลวงปู่ฉันเป็นชาม นั่งยิ้มเฉย แต่เณรฉันคนละช้อน ฉันข้าวยังไม่อิ่มเลย สลบเหมือดไปหมด

อันนี้ จิตของคนเรานี่มันปรุงแต่งได้ จะให้มันแพ้หรือมันชนะมันก็ทำได้

ธรรมะคือเรื่องชีวิตประจำวัน

นิมิตก็ดี ความรู้ก็ดี ที่มันเกิดขึ้น กำหนดหมายเพียงแต่เป็นอารมณ์จิต ความเจริญของสมาธิ ความเสื่อมของสมาธิ มันก็เป็นแค่อารมณ์จิต

จุดที่เราจะเอา สติตัวเดียวที่รู้ตัวอยู่เท่านั้น รู้ในปัจจุบัน เวลาจิตมันเป็นสมาธิจริงๆ ถ้าจะเกิดภูมิความรู้ มันจะกระโดดไปโน่น กระโดดไปนี่ เหมือนที่เราผูกลิงเอาไว้ดูเล่น แล้วเมื่อเป็นเช่นนั้น มันเป็นสมาธิปัญญาได้อย่างไร มันเป็นได้ตรงที่สติมันไล่ตามทัน

หลักก็คือว่า เวลาเรากำหนดสติทำสมาธิ ถ้าจิตอยู่ว่างๆ ปล่อยให้ว่าง มันจะว่างไปถึงไหน ว่างไปจนกระทั่งร่างกายตัวตนหาย ก็ช่างมัน เพราะว่าความว่างของจิตเป็นฐานสร้างพลัง สร้างพลังทางสมาธิและสติ แม้ในสมาธิจะไม่เกิดภูมิความรู้ขึ้นมา เมื่อออกจากสมาธิมา สติมันจะเข้มแข็ง เราจะมาได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องชีวิตประจำวัน

ธรรมะที่ว่าเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา มันไม่ใช่อื่นไกล คือเรื่องชีวิตประจำวันของเรานี่เอง

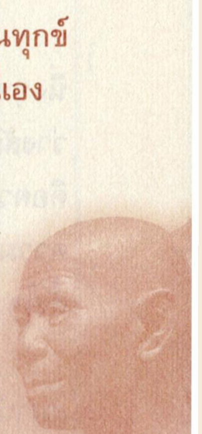

รอยต่อระหว่างจิตไม่ว่างกับจิตว่างเป็นอย่างไร

ตอนบริกรรมจะหายไป สำหรับผู้เริ่มฝึกหัดนี่ มันจะเกิดมีอาการเคลิบเคลิ้ม ใจลอยๆ เหมือนกับจะง่วงนอน เหมือนกับจะหลับ ถ้าหากว่าจิตสงบ มันก็จะวูบลง เหมือนกับกระโดดจากที่สูงลงไปสู่ที่ต่ำ นี่ ตรงนี้ หัวเลี้ยวหัวต่อ พอมันวูบลงไป พอหยุดวูบ นิ่งปั๊บ ทางแยกมี ๒ ทาง ทางหนึ่งนอนหลับ อีกทางหนึ่งไปเป็นสมาธิ ก็รู้สึกตัวขึ้นอีกภาวะหนึ่ง บางทีรู้สึกตัวแล้วก็สว่างโพล่งขึ้น บางทีก็เพียงแต่รู้สึกตัวแจ่มๆ กระหยิ่มๆ อยู่

บางท่านบริกรรมภาวนาไป จิตก็ค่อยๆ สงบๆๆๆ แล้วมันก็หยุดบริกรรมภาวนาเอง บางทีไปรู้ว่าจิตหยุดบริกรรมภาวนา เกิดเอะใจ สมาธิถอน

อาการวูบวาบอะไรต่างๆ นี่ มันจะเกิดขึ้นสำหรับผู้เริ่มฝึกภาวนาต่างหาก แต่ถ้าหากว่าปฏิบัติไปจนคล่องชำนิชำนาญ จิตมีพลัง มีสติสัมปชัญญะ มันจะค่อยสงบๆๆๆ สงบไปพร้อมกับความคิดที่ปรุงแต่ง

บางทีพอมันหยุดคิด มันนิ่งปั๊บ พอมันนิ่งแล้ว บางทีมันก็นิ่งๆๆๆ ไป จนกระทั่งไปถึงระยะที่ร่างกายตัวตนหาย บางทีพอนิ่งว่างสักพักหนึ่ง มันจะเกิดความรู้ผุดขึ้นๆ ที่เรากำหนดรู้อารมณ์จิต คือความคิดที่เราตั้งใจกำหนดรู้ มันเป็นสมาธิที่มีวิตก วิจาร โดยความตั้งใจ หรือบริกรรมภาวนาอยู่ มันก็เป็น วิตก วิจาร โดยความตั้งใจ

ทีนี้พอจิตมันวูบจะไปนิ่งพั้บ ถ้ามันจะเป็นสมาธิทางฌานสมาบัติ มันก็ได้แต่นิ่งๆๆๆ ไปเฉยๆ ถ้ามันจะไปในทางอริยมรรค

อริยผล พอจิตสงบ มันตัดกระแสแห่งอารมณ์เดิมขาดไป มันจะว่างอยู่พักหนึ่ง แล้วก็เกิดวิตกขึ้นมา วิตกคือความคิดที่มันผุดขึ้นมา วิจารคือสติที่รู้พร้อมอยู่ในขณะจิตนั้น แล้วความคิดมันจะคิดเรื่อยเปื่อยไป สติก็จะไล่ตามรู้ๆๆๆ ไป พอหนักๆ เข้า กายเบา จิตเบา กายสงบ จิตสงบ เกิดปีติ เกิดความสุข ความคิดยิ่งเร็วขึ้นๆๆๆ พอไปถึงจุดๆ หนึ่ง มันจะนิ่งพั้บลงไป สว่างไสว แล้วมันจะมีปรากฏการณ์ให้จิตรู้ เกิดขึ้น ดับไป เกิดขึ้น ดับไป อยู่เรื่อย บางทีก็เป็นเงาๆ เหมือนขี้เมฆไหลผ่านไปผ่านมา แล้วจิตก็ตั้งมั่น นิ่ง เด่น สว่างไสว มันไปถึงจุด *ฐีติภูตัง* ของหลวงปู่มั่น

นานาอาการของสมาธิ

คนทั้งหลายชอบพูดว่า สมาธิเบื้องต้น สมาธิเบื้องกลาง สมาธิเบื้องปลาย ในเมื่อมันเป็นจริงตามธรรมชาติของสมาธิ มันไม่มีต้น มีกลาง มีปลาย มันก็ไปของมันอย่างนั้น

บางทีจิตไม่เคยสงบ แต่มันมีสติรู้อยู่ที่จิต แล้วมีความเอิบอิ่มอยู่ที่จิตตลอดเวลา แต่จิตสงบนิ่งลงไป สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน มันไม่มี

ทีนี้ สมาธิที่จิตสงบแล้ว รู้ ตื่น เบิกบาน มีปีติ มีความสุข อันนั้นมันเดินไปในทางฌานสมาบัติ

บางท่านก็บอกว่าจิตไม่เคยสงบสักที พอกำหนดลงไปแล้ว มันก็มีแต่ความคิดผุดขึ้นๆๆ อยากจะให้มันสงบ นิ่ง สว่าง มันไม่เคยสว่างสักที แบบนี้ก็มี

บางคนก็นั่งสมาธิไม่เป็น แต่ว่ากำหนดสติรู้จิตอยู่ตลอดเวลา บางทีมันก็ได้ความรู้แปลกๆ เกิดขึ้นมาอย่างที่เราคาดไม่ถึง ในทำนองนี้

มันก็เป็นเรื่องของสมาธิทั้งนั้น

ส่วนใหญ่สมาธิที่มันลงไปลึกๆ สว่างไสว มันแก้ปัญหาจิตไม่ค่อยตก แต่ที่มันอยู่ตื้นๆ ผิวเผินกับเรื่องชีวิตประจำวัน แต่สติเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา นี่! จุดนี้ต่างหากที่มันจะแก้ปัญหาจิตได้

มีผู้มาเล่าว่า ได้ฌานขั้นนั้น ฌานขั้นนี้ ญาณขั้นนั้น ญาณขั้นนี้ ก็เลยบอกเขาว่า ไม่ทราบเหมือนกันว่ามันเป็นญาณขั้นไหน **เมื่อจิตสงบแล้วขอให้มีสติรู้พร้อมอยู่ทุกขณะจิตเป็นการใช้ได้** เมื่อมันเป็นไปกันจริงๆ จิตมันก็ไม่ได้บอกว่าฉันอยู่ในฌานขั้นไหน สมาธิขั้นไหน ที่ว่าสมาธิขั้นนั้น ญาณขั้นนี้ มาพูดเอาต่อเมื่อออกจากสมาธิมาแล้ว ในขณะที่จิตมันเป็นไปจริงๆ มันไม่มีขั้นมีตอนอะไรหรอก

หลักปฏิบัติชั้นยอดที่สุด

ถ้าจะเอาดีกับพระพุทธเจ้าจริงๆ ก็ยึดพระพุทธเจ้าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก พยายามปฏิบัติศีล ๕ ให้มันถูกต้อง อยู่กันที่ตรงนี้ ไม่ต้องไปไขว่คว้าอะไรให้มันมากนัก

๑. รักษาศีล ๕

๒. ทำกิจวัตร อุปัฏฐากเลี้ยงดูบิดามารดาให้ดี

๓. ฝึกสติสัมปชัญญะ ให้รู้อยู่ที่จิตตลอดเวลา ถ้าเรามีสติรู้อยู่ที่จิต นั่นแหละ คือ พุทธะ ผู้รู้ พุทธะ ผู้ตื่น พุทธะ ผู้เบิกบาน

ถ้าจับจุดนี้ได้แล้วสบายมาก ไปที่ไหนเราก็ไปกับพระพุทธเจ้า นั่ง นอน กิน อยู่กับพระพุทธเจ้าตลอดเวลา

คนทั้งหลายศึกษาธรรมะ ไม่รู้จักจุดมัน ไม่รู้จักจุดที่จะเอาดี

เราต้องเอาดีกันตรงนี้ ตรงที่มีสติรู้จิตตลอดเวลา ผู้ที่มีสติรู้จิตตลอดเวลา เป็นจิตพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นคุณธรรมที่ทำจิตให้เป็นพุทธะ

เมื่อทรงไว้ซึ่งความรู้สึกเช่นนั้นตลอดเวลา ชื่อว่ามีพระธรรมอยู่ในใจ

เมื่อมีพระธรรมอยู่ในใจ พระธรรมก็คอยเตือนให้เรารู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดี เราจะตั้งใจละความชั่ว ประพฤติความดี ทำจิตให้บริสุทธิ์สะอาดอยู่เสมอ

อันนี้คือหลักปฏิบัติชั้นยอดที่สุด

กายหลับ จิตตื่น

สังเกตดูเวลาเรานั่งสมาธิ ทีแรกเรานั่งสมาธิ กำหนดจิตรู้อารมณ์ รู้ไปๆๆๆ สายสัมพันธ์แห่งความตั้งใจมันยังไม่ขาด พอไปแล้วมันวูบลงไป มันตัดสายสัมพันธ์จากปกติธรรมดาไปสู่สภาวะหนึ่ง คือความหลับ พอมันวูบลงไป จิตหยุดวูบ นั่นคือการหลับ ถ้ามันหลับไม่ตื่น ก็หลับมืดไปอย่างธรรมดา ทีนี้ถ้ามันหลับ ตื่นอีก สติมันตื่นขึ้นมา มันก็รู้อยู่เฉพาะในจิต นั่นจิตเข้าสมาธิ

นักภาวนา เมื่อนอนแล้วก็ต้องกำหนดจิตรู้อารมณ์ คิดไป รู้ไป คิดไป รู้ไปๆๆ เคลิ้มไปๆๆ หลับปุ๊บลงไป ถ้ามันหลับอย่างธรรมดา มันก็มืดมิดไปธรรมดา แต่ถ้าหลับแล้วจิตเป็นสมาธิ มันตื่นอีกภาวะหนึ่ง มันก็รู้อยู่เฉพาะในจิต ถ้าบางทีมันส่งกระแสออกไปนอก มันก็เกิดฝันขึ้นมา

เวลาเรานั่งสมาธิก็เหมือนกัน เมื่อจิตมันหลับปุ๊บลงไป มันตื่นอีกทีหนึ่ง ถ้ามันนิ่งอยู่เฉยๆ มันก็รู้สว่างอยู่ ถ้าเวลามันส่งกระแสออกนอก มันจะเกิดมโนภาพขึ้นมากลายเป็นนิมิต นิมิตกับฝันมันก็เหมือนกัน อันเดียวกัน

อย่าสำคัญมั่นหมายกับความรู้ในจิต

เราแยกไม่ได้ว่า ความรู้ในจิตเป็นการปรุงแต่งหรือเปล่า เพราะมันเป็นอันเดียวกัน บางทีเราก็รู้ผิด บางทีเราก็รู้ถูก แม้แต่รู้ธรรมะเป็นข้อความก็เหมือนกัน บางทีเรารู้ผิด บางทีเรารู้ถูก

เพราะฉะนั้น ครูบาอาจารย์ท่านจึงเตือนว่า **อย่าไปถือสำคัญกับความรู้และความเห็น ความรู้ก็ดี ความเห็นก็ดี มันเป็นแต่เพียงอารมณ์จิตเท่านั้น อย่าไปสำคัญมั่นหมายว่ามันผิดหรือถูก**

ทีนี้ตรงที่มันผิดหรือถูกนี่ มันอยู่ที่ความตั้งใจของเรา ที่เราตั้งใจไว้ว่า เราปฏิบัติเพื่ออะไร เราสร้างสมาธิเพื่ออะไร เพื่อให้ใจเข้มแข็ง ให้มีสติสัมปชัญญะ เราจะได้ตั้งใจละสิ่งที่มันเป็นบาปโดยเจตนาให้เด็ดขาดลงไป ส่วนความรู้ในจิตในใจนั่น มันเป็นแต่เพียงอารมณ์จิตเท่านั้น แต่รู้ผิด รู้ถูก อย่าไปสำคัญมั่นหมาย

พลังฌาน-พลังสติ

จิต เวลามันจะคิด ปล่อยให้มันคิดไป จะไปไหนช่างมัน เราเอาสติตามรู้ๆๆๆ ไปอย่างเดียว หลักธรรมชาติของมันว่า จิต ถ้ามีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก เขาจะเพิ่มพลังงานมากขึ้นทุกที เพราะฉะนั้น ในเมื่อจิตว่าง ว่าง มันก็มีพลังอยู่ทางหนึ่ง เรียกว่า พลังฌาน แต่ถ้าจิตมีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก มันจะมีพลังทางสติ

พลังฌาน มันไม่เป็นไปเพื่อให้หมดกิเลส แต่พลังสติมันทำให้คนเราหมดกิเลส

เราคิดๆๆๆ จิตที่มันคิดขึ้นมานั่นแหละ จิตที่คิดเอง มันเป็นฉายาแห่งจิตใต้สำนึก ในเมื่อเรามีสติกำหนดรู้ๆๆๆ เมื่อสติมีพลังเข้มแข็งขึ้น จิตใต้สำนึกมันก็ตื่นขึ้นมาทีละน้อยๆๆ เราสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ได้

สมาธิในฌานสมาบัติ มีแต่สงบนิ่งๆๆๆ ไปจนกระทั่งร่างกายตัวตนไม่มี เรียกว่าสมาธิในฌานสมาบัติ ความคิดความรู้อะไรต่างๆ มันไม่เกิด แต่มันมีแต่ตัวรู้ละเอียดไปเฉยๆ จุดสุดท้ายของมันก็คือเนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปฌาน ตั้งแต่ฌานที่ ๑ ถึงฌานที่ ๔ อรูปฌาน ตั้งแต่อากาสานัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ อันนี้เป็น อรูปฌาน

ผู้สำเร็จฌาน ๑ ถึงฌาน ๔ ตายแล้วไปเกิดเป็นพรหมมีรูป ผู้ที่สำเร็จฌาน ๕ คือ อากาสานัญจายตนะ ไปถึง เนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นพรหมไม่มีรูป เขาเรียกว่า พรหมลูกฟัก ไปนิ่งอยู่ในฌานเฉยๆ พระพรหมที่เป็นรูปพรหมยังมีโอกาสไปฟังเทศน์

พระพุทธเจ้าได้ หรือบางทีอาจแสดงปาฏิหาริย์ไปช่วยเพื่อนฝูงที่บำเพ็ญเพียรอยู่ในป่าได้

แต่สมาธิที่เป็นฌานในอริยมรรค-อริยผล ทีแรกเราอาศัยบริกรรมภาวนา พอบริกรรมภาวนา จิตหยุดบริกรรมภาวนา จิตไปนิ่งว่างอยู่เฉยๆ พอนิ่งว่างสักพักหนึ่ง มันก็มีความรู้ผุดขึ้นๆๆๆ อย่างกับน้ำพุ อันนี้เรียกว่า สมาธิมีวิตก วิจาร แล้วก็มีปีติ มีสุข พอเกิดปีติ เกิดสุข ความคิดยิ่งผุดขึ้นมา เร็วขึ้นๆๆ แล้วมันจะไปถึงจุดๆ หนึ่ง จิตหยุดกึกลงไป นิ่ง สว่าง สภาวะทั้งหลายมันจะปรากฏการเกิด-ดับๆๆ ให้จิตรู้ตลอดเวลา ซึ่งหลวงปู่มั่นท่านว่า *ฐีติภูตัง*

ทำความเข้าใจเรื่องสังขาร

เราเรียนธรรมะ สังขารมี ๒

อุปาทินกสังขาร สังขารมีใจครอง

อนุปาทินกสังขาร สังขารไม่มีใจครอง

สังขารมีใจครอง ได้แก่ มนุษย์ สัตว์เดรัจฉาน เทวดา อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ ทั้งหลาย อันนี้เรียกว่า สังขารมีใจครอง

สังขารไม่มีใจครอง ดินฟ้าอากาศ ต้นไม้ ภูเขา รถ เรือน เป็นต้น

ทั้ง ๒ อย่างนี้ หลักธรรมะว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

ทีนี้ มาพิจารณาดูให้ลึกซึ้งแล้ว คล้ายๆ กับว่า ธรรมะนี่สอนให้เราไปเที่ยวกล่าวตู่สิ่งอื่นว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ทีนี้ในเมื่อจิตของเราศึกษาเรื่องสังขารให้ละเอียดลงไปจริงๆ สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นเขาก็เป็นไปตามกฎธรรมชาติของเขาเท่านั้น แต่ตัวที่ว่า *สังขารา อนิจจา* สังขารไม่เที่ยง มันก็คือจิตของเราที่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์นั้นๆ ในเมื่อเราเข้าใจธรรมะละเอียดแล้ว เราจะไม่ไปโทษสิ่งเหล่านั้น

สังขารไม่เที่ยง ก็คือจิตของเราไม่เที่ยง มันยังหวั่นไหวต่ออารมณ์ ถ้าหากว่าจิตของเราเป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ในอำนาจของสิ่งใด ความยินดีไม่มี ความยินร้ายไม่มี ความสุขและความทุกข์เพราะเหตุนั้นไม่มี มันก็เป็นสังขารที่เที่ยง คือจิตใจของเรามันเที่ยง

แต่ความไม่เที่ยงของเบญจขันธ์ยังมีอยู่ แก่ เจ็บ ตาย มันก็ยังมี พระอรหันต์ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็ยังมีในพระอรหันต์ แต่พระอรหันต์ จิตของท่านอาจจะปรุงแต่ง แต่เวทนาที่เกิด

จากอารมณ์ของท่านไม่มี แต่ถ้าหากว่าท่านเข้าสมาธิ เวทนา สุข ทุกข์ของท่านก็ยังมี เมื่อจิตเกิด ปีติ สุข ก็คือ เวทนา แต่สิ่งที่จะปรากฏสำหรับผู้ที่สำเร็จอรหันต์แล้วนี่ คือ ทุกข์กายความเจ็บความไข้ แต่ถึงอย่างไร ท่านก็ไม่หวั่นไหวในเหตุการณ์นั้นๆ

สัญญา อนิจจา ความทรงจำไม่เที่ยง พระอรหันต์ก็มี เพราะว่าความทรงจำนี่มันเกี่ยวเนื่องกับประสาททางสมอง ความหลงความลืม อะไรต่างๆ ยังมีอยู่อย่างปกติสามัญชน เช่น ความจำอะไรต่างๆ มันลืมเลือนไป แต่คุณธรรมที่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ไม่รู้จักเปลี่ยนแปลง ภูมิจิตภูมิใจที่ดำเนินไปตามครรลองของสมาธิ ของญาณ ของฌาน นี่ก็เสื่อมเป็น เพราะอันนี้มันก็เป็นเรื่องโลกๆ เรื่องโลกีย์วิสัย แต่ความหมดกิเลสของท่านไม่มีเสื่อม

ศีล สมาธิ ปัญญา ที่เรารีบเร่งบำเพ็ญเพียรกันหามรุ่งหามค่ำ เราบำเพ็ญเพื่อสร้างพลังจิตให้ไปบรรลุความเป็นพระอรหันต์ ในเมื่อบรรลุความเป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์ไม่ใช่ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา เปรียบเหมือนพาหนะสำหรับขับขี่เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทาง เมื่อไปถึงจุดหมายปลายทางแล้ว พาหนะก็ไม่มีความหมาย

ความสำเร็จพระอรหันต์ มันอยู่เหนือ ศีล สมาธิ ปัญญา
อยู่เหนือเหตุเหนือผล แต่ต้องอาศัย ศีล สมาธิ ปัญญา
เป็นเครื่องดำเนิน จึงจะไปสู่ความเป็นพระอรหันต์ได้

รู้ด้วยตัวเอง แก้ด้วยตัวเอง

จิตมันรู้เข้าไปที่จิต พอมันเข้าไปถึงจิตแล้ว จิตกระเพื่อมหรือเปล่า หวั่นไหวหรือเปล่า มันรักหรือมันเกลียด พอใจหรือไม่พอใจ นี่! ปรากฏการณ์มันเกิดขึ้นอย่างนี้ ถ้ามันรู้สึกรัก กำหนัดยินดี นั่น! ของจริงมันปรากฏให้เรารู้

ของจริงอะไร... ความจริงของจิตของเรา มันยังมีกิเลส เราก็รู้ว่าเรามีกิเลส เมื่อเรารู้ว่าเรามีกิเลส เราก็รู้จุดบกพร่องของเรา รู้จุดด่างของเรา เราจะแก้ไขปรับปรุงอย่างไรต่อไป

ถ้าสมมติว่าเราจะแก้ด้ายที่มันยุ่งๆ ถ้าเราไม่รู้ปมมัน เราก็ไม่รู้จักที่แก้ ปมยุ่งมันอยู่ที่ตรงไหน เรารู้แล้วเราก็แก้ที่ตรงนั้น

จิตของเรานี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันประสบอารมณ์ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันมีกิเลสไหม

ถ้ายินดีมันก็มีกิเลส ถ้ายินร้ายมันก็มีกิเลส ถ้ายึดติดมันก็มีกิเลส

นี่! ความจริงมันปรากฏให้เรารู้แล้วว่าเรามีกิเลส

ต่อไปเมื่อเรารู้แล้วว่าเรามีกิเลส เราจะปฏิบัติอย่างไร

กิเลสมันปรากฏ กำหนดสติรู้มัน

อารมณ์มันปรากฏ กำหนดสติรู้มัน

เอาสติตัวเดียว

พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้อย่างชัดเจน

ตัณหามันเกิดที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

มันก็ดับที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

มันจะดับได้อย่างไร

ฝึกสติ

พระอานนท์ถามว่ามันจะดับได้อย่างไร

ฝึกสติให้มันเข้มแข็ง

เราจะฝึกสติอย่างไร

การฝึกสติ ต้องทำจิตให้มีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก อะไรก็ได้ ในเมื่อจิตของเรายังไม่เป็นเอง เราทำเอา นึกถึงสิ่งนั้น นึกถึงสิ่งนี้ นึกถึง ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก อันนี้คือการฝึกจิตให้มีสิ่งรู้

ทีนี้ถ้าจิตมันหาสิ่งรู้มาให้ตัวมันเอง มันคิดขึ้นมาเองได้ เรารู้ความคิดนั่นแหละเป็นอารมณ์สิ่งรู้ของจิต ทางปฏิบัติ เราเอาสติกำหนดรู้อย่างเดียวเท่านั้น แค่นี้มันก็หมดปัญหาแล้ว จะไปยุ่งอะไร จะไปเที่ยวให้หลวงพ่อพุธแก้ให้ มันก็แก้ไม่ได้ มันต้องแก้ตัวเอง

เห็นสาวๆ แล้วนั่งดู มันรักมันชอบ ก็ให้มันรักมันชอบไป แต่ว่าสตินี่เป็นตัวสำคัญ ในขณะที่มันรักมันชอบ มันก็สร้างบาปขึ้นในใจ มันอยากจะทำอย่างนั้น มันอยากจะทำอย่างนี้ พอไปๆ มาๆ สติมันเข้มแข็ง มีปัญญา มันก็บอกกับตัวเองว่า สิ่งนี้ไม่ควรแก่เรา เราไม่ควรทำ แล้วในที่สุดมันก็เลิกคิด

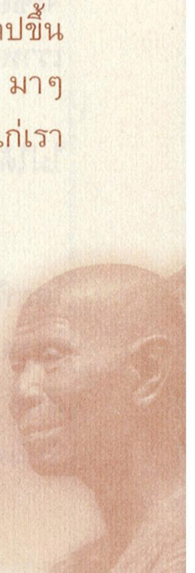

คำสั่งหลวงปู่เทสก์เรื่องวัตถุมงคล

เดี๋ยวนี้ พระเจ้าพระสงฆ์ ครูบาอาจารย์นี่ ขอให้องค์ไหนดังขึ้นมาเถอะ กูขายกินสะบั้นหั่นแหลก

ของหลวงพ่อนี่ดี หลวงปู่เทสก์ ก่อนที่ท่านจะจากไป ท่านสั่งว่า

"เจ้าคุณ เลิกทำวัตถุมงคล"

"ผมไม่เคยทำสักที หลวงปู่ มีแต่คนอื่นเขาทำ"

"นั่นแหละ คนอื่นต่อไปนี้อย่าให้ทำ"

พอท่านสั่งแล้วก็มาบอกเลิกหมด บางคนมาบอกว่าเป็นหนี้เขาอยู่แสนหกหมื่น อ้าว! เป็นหนี้เขาแสนหกหมื่น เก็บรวบรวมสิ่งของที่เหลือมา ทำบัญชีมา ขายไปแล้วเท่าไร ยังเหลือเท่าไร เป็นหนี้เขาเท่าไร ชำระเขาไปเท่าไร แสนหกหมื่นผมรับผิดชอบเอง ป่านนี้ก็ยังไม่นำมามอบให้ ที่แรกเขาว่า ขอทำเพื่อหาเงินมาให้วัด ทำไปทำมามันก็เป็นธุรกิจส่วนตัวไปเสีย บางรายก็... หลวงพ่อจะทำโน่นทำนี่จะซื้อเครื่องมือแพทย์ จะช่วยหลวงพ่อ... อ้าว! ทำไปทำมา เขาไม่ให้เราหรอก แต่ว่าเขาเอาไปสร้างตึก ๔ ชั้น ๕ ชั้นโน่น

ทำมาค้าขายอะไรมันจะดียิ่งไปกว่าขายวัตถุมงคล ภาษีก็ไม่ได้เสีย ได้เท่าไรก็เหลืออยู่เท่านั้น

ในฐานะที่หลวงพ่อศึกษาธรรมวินัยเพื่อธรรมวินัยจริงจัง มองโดยทั่วไปแล้ว ศาสนาพุทธในเมืองไทยเหลืออยู่ไม่ถึงสิบเปอร์เซ็นต์ ใครจะทำอะไร มีแต่ผลิตสินค้าขึ้นมาขาย ในเมื่อพระสงฆ์ต้องสร้างสินค้าขึ้นมาขายแลกเงินตรามาสร้างวัดอยู่ ก็แสดงว่าชาวบ้านเขาไม่รับผิดชอบ มันน่าจะชวนกันสึกไปเสียให้หมด

สิ่งก่อสร้างในวัดป่าสาลวันที่มองเห็นอยู่นี่ ไม่ได้ขายอะไรแม้แต่ชิ้นเดียว แล้วหลวงพ่อเองก็ไม่เคยคิดที่จะสร้างอะไร ไปอยู่วัดแปดริ้ว (วัดป่าชินรังสี) เขาสร้างโน่นสร้างนี่ เราก็ไปนั่งอยู่เฉยๆ เออ! ญาติโยมเอาเงินมาช่วยสร้างวิหงวิหารหน่อย ก็ไม่เคยบอก ไปนั่งอยู่เฉยๆ แต่เขาก็เอามาสร้างให้เอง

ไปจำพรรษาที่แปดริ้ว พอไป หมอเสรีบอกว่า *"วัดเป็นหนี้ผมอยู่ ๗ แสน"*

"จะเอาคืนไหมล่ะ"

"ถ้าได้ก็เอา"

"เดี๋ยวใจเย็นๆ เดี๋ยวจะหาให้"

ไปอยู่ ๕ เดือน มีคนเอาเงินมาถวาย ๑๖ ล้าน นั่งอยู่เฉยๆ

ตอนนี้เขากำลังสร้างห้องน้ำห้องท่า สร้างศาลา สร้างตึก เอา! ใครอยากสร้างอะไรสร้างไป

ไปที่แปดริ้ว เขาก็สร้างวิมานให้อยู่ วัดหนองจรเข้เขาก็สร้างให้อยู่ วัดหนองปลิงเขาก็สร้างให้ เดี๋ยวนี้เป็นเจ้าพระยา มีปราสาทอยู่ ๓ ฤดูแล้วนะนี่

หลวงพ่อชากับหลวงปู่มั่น

หลวงพ่อไปหยิบกัณฑ์เทศน์ของหลวงพ่อชา มีคนส่งมาให้ ๒๐ ม้วน บังเอิญไปหยิบถูกม้วนที่ ๑๙ เอามาเปิดฟัง ฟังไปแล้วมันซึ้ง...ซึ้ง มันซึ้งอยู่ตรงนี้

เมื่อก่อนเราบวชเป็นพระมหานิกาย เรารังเกียจธรรมยุต พอได้ยินคำว่าธรรมยุตนี่เหม็นเบื่อ แล้วเราก็สนใจในการปฏิบัติ เราก็แสวงหาอาจารย์ของเราในฝ่ายมหานิกาย ไปเรียนไปปฏิบัติกับท่าน ข้อวัตรปฏิบัติ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ท่านก็เก่งเหมือนกัน ไม่น้อยหน้าพระปฏิบัติทางฝ่ายธรรมยุต บางท่านไม่ฉันเนื้อ ไม่ฉันปลา ฉันแต่เจ ท่านก็เคร่งถึงขนาดนั้น แต่มามองดูวินัย บางข้อบางอย่างท่านหละหลวม เช่นอย่างการรับเงินรับทอง ใช้เงินใช้ทองด้วยตัวเอง รับประเคนของค้างคืนเอาไว้ เก็บอาหารค้างคืนเอาไว้ ตื่นเช้าเอามาฉัน สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ท่านไม่ถือ

กาลิก หมายถึง สิ่งที่มีกำหนดกาลเวลาจำกัด เช่นอย่างอาหารนี่ เรารับประเคนฉันได้แต่เช้าชั่วเที่ยง น้ำตาลเป็นสัตตาหกาลิก รับประเคนแล้วเก็บไว้ฉันได้ภายใน ๗ วัน แต่จะฉันได้เฉพาะเป็นยาเท่านั้น

มีพระอาจารย์องค์หนึ่งบอกว่า น้ำตาลที่ข้าเอาไว้ที่ตรงนั้น เอามาฉันกับข้าวหน่อย พอไปได้ยินเข้า ก็มานึกว่า เอ้อ! น้ำตาลที่รับประเคนไว้แล้ว อนุญาตให้ฉันได้ภายใน ๗ วันเฉพาะแต่เป็นยาเท่านั้น แต่จะเอามาปนกับอาหารฉันนี่ มันก็กลายเป็นพวกอาหาร ต้องอาบัติปาจิตตีย์ จึงได้ไปรู้ว่า อ้อ! ครูบาอาจารย์ฝ่ายเรานี่ก็ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ แต่ว่าหย่อนวินัยบางข้อ

ภายหลังมาก็พยายามลดทิฏฐิมานะลง พยายามทำใจไม่ให้รังเกียจธรรมยุต จึงเข้าไปหาพระอาจารย์มั่น ไปอาศัยอยู่กับท่าน ดูข้อวัตรปฏิบัติของท่านก็เหมือนกับอาจารย์ของเราเหมือนกัน ทีนี้ในเมื่อมองไปในทางพระวินัย ท่านละเอียด คอยดูว่าพระอาจารย์มั่นจะทำผิดวินัยข้อไหน เล็กๆ น้อยๆ ไม่ปรากฏเลย จึงได้มอบกายถวายตัวเป็นลูกศิษย์ท่าน

ทีนี้มีเพื่อนมหาองค์หนึ่งไม่ยอม ตอนแรกพวกเราก็มีสตางค์ใส่ย่ามไปเหมือนกัน พอตัดสินใจจะเข้าหาอาจารย์มั่น สตางค์ที่มีอยู่ก็เลยมอบให้มหาองค์นั้น เราก็ไปแต่มือเปล่าๆ มีแต่บริขารประจำตัว เวลาไปอยู่กับท่านอาจารย์มั่น ท่านจะให้อยู่ที่ไหน นั่งตรงไหน เราเป็นพระเถระให้ไปนั่งปลายแถว เราก็เอา

คือตอนนั้นธรรมยุตกับมหานิกายดูเหมือนท่านจะเคร่ง สิ่งของที่ผ่านมือมหานิกายแล้ว ธรรมยุตจะไม่รับไม่เอา เพราะฉะนั้นอาจารย์ชาไปอยู่กับพระอาจารย์มั่น ต้องนั่งปลายแถว ๆ เพราะว่าอาหารที่แจกกับข้าว จัดๆๆ แล้ว ยังเหลืออาจารย์ชานั่งอยู่ปลายแถวต่อไปก็ไม่มีพระองค์ไหน

ทีนี้ อยู่ไปอยู่มาก็มาสำรวมศึกษาสิกขาบทวินัยอะไรต่างๆ จากท่านอาจารย์มั่น ก็ได้ความรู้ความเข้าใจ สิ่งใดที่เราเคยละเมิดล่วงเกิน เราก็ชำระให้มันบริสุทธิ์สะอาด ทีนี้การปฏิบัติเมื่อจิตสงบแล้วมีแต่ความเยือกเย็น เกิดปัญญารู้ธรรมเห็นธรรมตามความเป็นจริง เมื่อก่อนนี้มันก็พอรู้พอเห็นได้ แต่ทิฏฐิมานะมันไม่ลดลง พอไปอยู่กับหลวงปู่มั่นแล้ว ทิฏฐิมานะ ความถือตัวถือตนนี่ มันหายหมด จึงได้ยึดเอาท่านเป็นครูบาอาจารย์

นี่! หลวงพ่อมาซึ้งคำพูดท่านที่ตรงนี้

คำสอนหลวงปู่เสาร์

มันมีอยู่คำหนึ่งที่หลวงพ่อจำไม่ลืมสักที คำสอนของท่าน (หลวงปู่เสาร์) เวลาไปปรนนิบัติท่าน ท่านจะพูดขึ้นมาลอยๆ

"เวลานี้จิตข้ามันไม่สงบ มันมีแต่ความคิด"

ก็ถามว่า *"จิตฟุ้งซ่านหรืออย่างไร ท่านอาจารย์"*

"อ้าว! ถ้ามันเอาแต่หยุดนิ่ง มันก็ไม่ก้าวหน้า"

กว่าจะเข้าใจความหมายของท่านก็ต้องใช้เวลาหลายปี ท่านหมายความว่า จิต เวลาปฏิบัติ เวลามันจะหยุดนิ่ง ปล่อยให้มันนิ่งไป อย่าไปรบกวนมัน ถ้าเวลามันจะคิด ปล่อยให้มันคิดไป เราเอาสติตัวเดียวเป็นตัวตั้ง เป็นจุดยืน

ในเมื่อมาศึกษาตามพระคัมภีร์ ในบางแห่งท่านก็อธิบายไว้ว่า ฌานมีอยู่ ๒ อย่าง อย่างหนึ่งจิตสงบนิ่ง รู้ในสิ่งๆ เดียว เรียกว่า อารัมมณูปนิชฌาน มีแนวโน้มไปในฌานสมาบัติแบบฤๅษี อีกอย่างหนึ่ง พอจิตสงบลงไปนิดหน่อย แล้วสงบลึกลงไปจนกระทั่งร่างกายตัวตนหาย เมื่อจิตถอนจากสมาธิมาอยู่ในระดับที่รู้สึกว่ามีกาย ความรู้ ความคิดมันก็ฟุ้งๆ ขึ้นมาอย่างกับน้ำพุ ซึ่งนักปฏิบัติส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้เข้าใจว่าจิตฟุ้งซ่าน อันนี้มันเป็นสมาธิหรือเป็นฌานที่มีวิตกวิจาร ความคิดเป็นวิตก สติที่รู้พร้อมอยู่ในขณะนั้นเรียกว่าวิจาร เมื่อจิตมีวิตก วิจาร มันก็เป็นจุดเริ่มของฌาน หนักๆ เข้ามันก็เกิดกายเบา จิตเบา กายสงบ จิตสงบ เกิดปีติ เกิดความสุข ความคิด ความรู้มันก็ยิ่งผุดขึ้นมามาก พอไปถึงจุดๆ หนึ่ง จิตมันอาจจะแบ่งเป็น ๓ มิติ มิติหนึ่งคิดไม่หยุด อีกมิติหนึ่งจ้องมองดูอยู่ อีกมิติหนึ่งนิ่งเฉยอยู่ในท่ามกลางของร่างกาย

ตัวคิดไม่หยุด คือ จิตเหนือสำนึก

ตัวที่จ้องมองหรือเฝ้าดู เป็นตัวสติ ผู้รู้

ตัวที่นิ่งเฉยอยู่ เป็นตัวจิตใต้สำนึก ตัวคอยเก็บผลงาน

เมื่อจิตสงบละเอียดลงไปจนกระทั่งรู้สึกว่าร่างกายตัวตนหาย เหลือแต่จิตดวงเดียว จิตจะไปนิ่ง สว่าง โดดเด่น สภาวะทั้งหลาย ที่เป็นอารมณ์สิ่งรู้ของจิต มันจะมีปรากฏการณ์ เกิดขึ้น ดับไป เกิดขึ้น ดับไป แล้วจิตนั้นหาได้หวั่นไหวต่อเหตุการณ์นั้นไม่ เหมือนๆ กับว่า สิ่งรู้ของจิตแยกออกเป็นประเภทหนึ่ง จิตก็อยู่อีกประเภทหนึ่ง เหมือนไม่มีความสัมพันธ์กัน และสิ่งนั้นมันมาจากไหน ก็จิตตัวนั้นแหละมันปรุงแต่งมา ปรุงแต่งขึ้นมาแล้ว มันไม่มีอุปาทานความยึดมั่นถือมั่น มันจึงไม่เกิดความยินดีเกิดความยินร้าย

เพราะฉะนั้น ในคำสอนท่านจึงว่า *ปัญจุปาทานักขันธา ทุกขา การยึดมั่นถือมั่นในเบญจขันธ์เป็นทุกข์อย่างยิ่ง* คือในขณะนั้นจิตไม่ได้ยึดในเบญจขันธ์แล้ว วิญญาณตัวรู้ก็ไม่ยึด ความรู้ทั้งหลายก็ไม่ยึด เพราะฉะนั้น มันจึงแยกกันโดยเด็ดขาด จิตที่มีลักษณะเป็นอย่างนี้ ถ้าพูดตามภาษาปริยัติเรียกว่า *วิสังขาร* ถ้าหากว่าจิตเกิดความรู้ความเห็นขึ้นมาแล้วไปหวั่นไหวต่อความรู้นั้น เป็น *สังขารา อนิจจา สังขารไม่เที่ยง*

หลวงปู่ฝั้นสอนให้พิจารณาทุกข์ตอนป่วย

ตอนหลวงพ่อป่วยเป็นวัณโรค หลวงปู่ฝั้นสอนว่าอย่างนี้

"ทุกขัง อริยสัจจัง มันปรากฏแก่เธออยู่ทุกลมหายใจ เธอไม่ต้องไปคิดพิจารณาอะไรมาหลอกตัวเอง ให้กำหนดสติรู้สิ่งที่มันมีอยู่ในกายในใจ เวลานี้ปอดของเธอเป็นวัณโรค มันเป็นจุดเกิดของทุกข์ จิตของเธอไปยึดอยู่ที่ปอดเพราะเธอป่วยที่ปอด แต่ความทุกข์มันไปเกิดที่จิต ความเจ็บป่วยเกิดที่กาย แต่จิตไปรับรู้ มันก็เลยกลายเป็นความเจ็บปวด เพราะฉะนั้น ให้ดูสิ่งที่มันมีอยู่ในปัจจุบัน อย่าไปไขว่คว้าอะไร"

ภูมิของพระอริยบุคคล

สุทธาวาส ๕ : อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อกนิฏฐา พวกนี้เป็นรูปพรหม สุทธาวาส ๕ เป็นที่อยู่ของพระอนาคามี มนุษย์ที่สำเร็จอริยบุคคลขั้นอนาคามี ตายจากมนุษย์ไปเกิดเป็นพรหมในสุทธาวาส ๕ ชั้นใดชั้นหนึ่ง แล้วก็บำเพ็ญเพียรอยู่นั่น สำเร็จอรหันต์อยู่นั่น ไม่ต้องลงมาเกิดอีก

พระโสดาบัน พระสกทาคามี มาเกิดชาติหนึ่ง ๒ ชาติ ๓ ชาติ ๔ ชาติ ถึง ๗ ชาติ

พระอนาถบิณฑิกเศรษฐี นางวิสาขา ท่านเหล่านี้มีบารมีพอสำเร็จพระอรหันต์ได้ แต่ไปข้องอยู่ตรงที่ปรารถนาเป็นอุปัฏฐากพระพุทธเจ้าครบ ๕ พระองค์ ตั้งแต่พระกกุสันโธ โกนาคมโน กัสสโปโคตโม อริยเมตไตรโย มาเป็นอุปัฏฐากพระศรีอาริยเมตไตรย์ แล้วจึงจะได้สำเร็จอรหันต์ ตอนนี้ท่านพักรออยู่ที่ชั้นดุสิต

พระนางสิริมหามายาอยู่ชั้นดุสิต แต่ตอนพระพุทธเจ้าไปเทศน์โปรด ทรงเทศน์ที่ชั้นดาวดึงส์ เพื่อให้พระมารดาเสด็จจากชั้นดุสิตมาฟังเทศน์ที่ชั้นดาวดึงส์เพื่อจะให้เกิดบุญเกิดกุศลมากขึ้น จากนั้นจึงกลับคืนสู่ชั้นดุสิต

ชั้นดุสิตยังเป็นกามาวจร แต่เป็นทิพย์ ส่วนผู้ที่ละกามราคะแล้วเป็นพระอนาคามี

ทำไมพระโสดาบันไม่เข้าพระนิพพานทันที

ผู้ที่สำเร็จพระโสดาบันมีบารมีที่จะสำเร็จอรหันต์ได้ทุกองค์ แต่ที่เข้าพระนิพพานไม่ได้มันข้องอยู่อย่างหนึ่ง การตั้งปณิธานปรารถนาว่าจะเป็นอะไร เช่นอย่างพระนางสิริมหามายา ปรารถนาเป็นแม่พระพุทธเจ้าครบ ๕ พระองค์ ก็ต้องรอเป็นแม่ของพระศรีอาริย์ นางวิสาขาหรืออนาถบิณฑิกคฤหบดีก็ปรารถนาเป็นอุปัฏฐากพระพุทธเจ้าครบ ๕ พระองค์ ต้องรออุปัฏฐากพระศรีอาริย์ แล้วจึงจะสำเร็จพระนิพพาน

องค์อื่นๆ ที่ไม่สำเร็จก็เช่นเดียวกัน ท่านมีปณิธานความปรารถนาร่วมกับใครสักคนใดคนหนึ่งเอาไว้ ว่าจะต้องร่วมกันไปถึงโน่นถึงนี่ อะไรทำนองนี้

ท่านเหล่านี้ (พระนางสิริมหามายา นางวิสาขา อนาถบิณฑิกคฤหบดี) ได้พระโสดาบันมาตั้งแต่เป็นแม่หรืออุปัฏฐากของพระพุทธเจ้าองค์แรกในภัทรกัปนี้ ที่ว่านางวิสาขาสำเร็จพระโสดาบันอายุ ๗ ขวบนี่มันไม่ใช่สำเร็จอายุ ๗ ขวบในชาตินี้ภพนี้ ผู้ที่สำเร็จพระโสดาบัน จะรู้ว่าตัวเองเป็นพระโสดาบันได้อย่างแท้จริง ต้องอายุครบ ๗ ขวบ

สมัยก่อน ทำไมในเมืองไทยเรานี่ พอเด็กอายุครบ ๗ ขวบเกณฑ์ให้เข้าโรงเรียน ก็อาศัยหลักนี้ มาปัจจุบันนี้ พอมันเดินได้ พูดได้ ส่งเข้าโรงเรียนแล้ว

ท่านว่าพระโสดาบันถึงกระแสพระนิพพาน แล้วก็รู้ว่าพระนิพพานคืออะไรด้วย พระโสดาบันเป็นผู้เที่ยงตรงต่อพระนิพพานแล้วพระโสดาบันจะไม่ทำผิดศีล ๕ พระโสดาบันโกรธเป็น แต่ไม่ผูกพยาบาทอาฆาต พระโสดาบันโลภเป็น แต่ไม่อิจฉาตาร้อนใคร

หลวงพ่อมาตีความหมายของคำว่า *"โสตาปันนะ"* *โสตะ* แปลว่า การฟัง *ปันนะ* แปลว่า ถึง ถ้าแปลตามศัพท์ แปลโดยพยัญชนะ *"ผู้ถึงซึ่งการฟัง"* แต่แปลโดยอรรถ *"ผู้ฟังได้"* ใครพูดดีฉันฟังได้ พูดผิดฉันฟังได้ พูดถูกฉันฟังได้ ฉันจะไม่ขัดคอใคร แต่ว่าอะไรผิดถูก อะไรเป็นประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ ฉันจะพิจารณาโดยปัญญาของฉัน ฉันจะไม่ยอมเถียงใคร

อันนี้มันได้ในตัว *สักกายทิฏฐิ* แปลว่า ความเห็นเข้าข้างตัว ทุกสิ่งทุกอย่างถือว่าตัวถูกหมด ใครจะว่าอย่างไร ถ้ามันไม่ตรงกับความคิดความเห็นของตัวเอง ผิดหมด นี่ พระโสดาบัน เรื่องอย่างนี้จะไม่มี

...พระโสดาบัน เอกพีชี เกิดชาติหนึ่ง เกิด ๓ ชาติ เกิด ๗ ชาติ เป็นอย่างยิ่ง เพราะภูมิจิตที่ละเอียดหรือไม่ละเอียดต่างกัน

ภูมิจิตพระอนาคามี

พระอนาคามียังมี *มานะ* อยู่ แต่มันเป็นของละเอียด แต่ความสำคัญตนว่าเหนือเขา ในพระอนาคามีไม่มี แต่ท่านมีมานะของท่านอย่างหนึ่งนั่นแหละ

มานะ เป็นภูมิของพระอรหันต์จะตัดขาดได้ อวิชชาก็ยังอยู่ พระอนาคามีก็ยังมีความเห็นไม่ลงรอยกับแนวทางอริยมรรคในขั้นนี้ คือ ในขั้นอรหัตตมรรค ท่านยังข้องใจสงสัยอยู่ เพราะความข้องใจสงสัยก็จัดเป็นมานะประเภทหนึ่ง คือ ยังไม่เห็นด้วยอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นจึงยังข้องอยู่ ไม่ใช่มานะแบบสำคัญว่าตนดีกว่าเพื่อน หรืออะไรทำนองนี้ คือว่าทิฏฐิมันยังไม่ลง ยังไม่ลงสนิทดี คือ การพิจารณามันยังไม่แตก ยังมีความข้องใจอยู่ บางสิ่งบางอย่างที่มันละเอียดนี่ มันยังข้องๆ อยู่ เพียงแต่สังสัยว่า นี่มันใช่หรือเปล่า ใช่หรือไม่ใช่ มันก็จัดเป็นพวกมานะแล้ว

พระอนาคามียังตัดสังโยชน์ละเอียดไม่ได้อีก ๕ เพราะภูมิจิตของท่านละเอียด บางทีท่านอาจจะเข้าใจผิดว่าท่านสำเร็จแล้ว นี่ก็เป็นมานะเหมือนกัน แต่มานะทิฏฐิที่ไปสำคัญว่าตัวดีกว่าเพื่อนกว่าฝูง หรือไปข่มคนโน้นคนนี้นี่ ท่านไม่มีแล้ว

ความที่จิตคิดมาก คนทั้งหลายว่าจิตฟุ้งซ่าน ภูมิจิตของพระอนาคามีนี่ ถึงแม้ว่าจิตท่านจะฟุ้งซ่าน ก็ไม่มี *ปฏิฆะ กามราคะ* ปฏิฆะไม่มี ฟุ้งนี่มันฟุ้งๆ ไป ความยินดีความยินร้ายไม่มี

พระอรหันต์ก็จิตฟุ้งเหมือนกัน ฟุ้งด้วยความรู้ ด้วยสติปัญญา แต่ความรู้สึกหงุดหงิดรำคาญในความคิดความอ่านของท่านไม่มี ความยินดีไม่มี ความยินร้ายไม่มี จิตของพระอรหันต์สักแต่ว่ากิริยา คิดก็เป็นแต่เพียงกิริยาจิต

พระอนาคามียังหลงสังขารอันละเอียดอยู่ ...กามราคะ ปฏิฆะ ท่านหมดไปแล้ว ที่ท่านต้องไปเกิดเป็นพระพรหมมีรูป (รูปพรหม) อันนั้นมันเป็นวิสัยของพระอนาคาเป็นอย่างนั้น ท่านไปเกิดในพรหมโลกชั้นสุทธาวาส แล้วก็ไม่ย้อนกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ บำเพ็ญเพียรต่ออยู่นั่น ก็ได้สำเร็จอรหันต์ ทีนี้ถ้าหากว่าท่านไปเกิดเป็นพรหมชนิดที่ไม่มีรูป (อรูปพรหม) ท่านก็ไม่มีโอกาสได้บำเพ็ญต่อ เพราะว่าการบำเพ็ญธรรมนี่มันต้องอาศัยกายเป็นหลัก

กามราคะ เป็นกิริยาอาการของจิตที่มีความกำหนัด ซึ่งจะมีรูปก็ตาม ไม่มีรูปก็ตาม ในความรู้สึกนี่มันก็เกิดความกำหนัด แต่รูปราคะนี่ ความกำหนัดในรูป คือมันต้องเห็นรูป แล้วมันจึงเกิด หรือจิตคิดถึงรูปที่เราชอบ มันก็เกิด

ปฏิฆะ ความหงุดหงิดใจ มันเป็นจุดเริ่มของความโกรธ กามราคะเป็นจุดเริ่มของความกำหนัดยินดี ปฏิฆะเกิดจากไหน มันเกิดจาก *อรติ* คือความไม่ยินดี กามราคะเกิดจาก *รติ* คือความยินดี

อรูปราคะ ความยินดีในอรูป หมายถึงจิตที่ไปยินดีในอรูปฌาน เช่นอย่างพรหมไม่มีรูป พรหมนี่มี ๒ ประเภท รูปพรหม อรูปพรหม พวกอรูปพรหมนี่ติดในความไม่มีรูป จึงไปเกิดเป็นอรูป-พรหม การบำเพ็ญเพียรของเขา บำเพ็ญไปสู่ความไม่มีรูป

ภูมิที่แตกต่างกันของพระอรหันต์

วิถีทางดำเนินจิตนี่ ก็มีละเอียดมีหยาบกว่ากัน

พระอรหันต์บางท่านบำเพ็ญสมถะมาจนกระทั่งจิตสงบละเอียด แล้วจึงมาเจริญวิปัสสนา แต่บางท่านเจริญวิปัสสนาล้วนๆ พวกเจริญวิปัสสนาล้วนๆ นี่ จิตไม่สงบละเอียดลึกซึ้ง อาจจะเพียงแต่ว่าฝึกสติให้รู้อยู่กับเรื่องชีวิตประจำวันตลอดเวลา ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทาน ดื่ม ทำ พูด คิด โอกาสที่จิตจะเข้าฌานลึกๆ ไม่มี เพราะความสำเร็จอรหันต์นี่ ตอนที่จิตอยู่ในสมาธิลึกๆ ไม่สำเร็จ จะสำเร็จเมื่อจิตถอนออกมาอยู่ตื้นๆ สมาธิขั้นขณิกสมาธิหรืออุปจารสมาธิ เช่นอย่างพระอานนท์ บำเพ็ญเพียรมาจนกระทั่งหนักหนา จนรู้สึกเหน็ดเหนื่อย พอมานึกว่าเราเหน็ดเหนื่อยเต็มทีแล้ว จะพักผ่อนเสียหน่อย พอเอนกายลงไปครึ่งนอนครึ่งนั่ง ไม่ได้ตั้งใจจะกำหนดจิตเข้าสมาธิเลย พอจิตแว้บไปนิดหนึ่ง ขณะจิตเดียวเท่านั้น ได้สำเร็จพระอรหันต์

เพราะฉะนั้น ภูมิจิตภูมิใจ ภูมิญาณ ภูมิฌาน อะไรต่างๆ นี่ จึงได้แตกต่างกัน บางท่านก็สำเร็จวิชชา ๓ บางท่านก็สำเร็จปฏิสัมภิทา ๔ บางท่านก็สำเร็จอิทธิฤทธิ์ ๖ (อภิญญา ๖) อะไรทำนองนั้น แต่ส่วนใหญ่พระอรหันต์ทั้งหลายนี่จะสำเร็จได้เป็นบางอย่างเท่านั้น แต่พระพุทธเจ้านี่สำเร็จได้หมดทุกอย่าง ปฏิสัมภิทา ๔ วิชชา ๓ แล้วก็วิชชา ๘ อภิญญา ๖ นี่ พระพุทธเจ้าสมบูรณ์แบบ แต่พระอรหันต์สำเร็จได้เป็นบางอย่าง

พระอรหันต์ยังร้องไห้ ยังโกรธอยู่หรือ

(ลูกศิษย์หลวงพ่อซึ่งเป็นนักปฏิบัติได้นำกำไลหยกเลี่ยมทองไปถวายบูชาพระเจดีย์ที่บรรจุพระธาตุพ่อแม่ครูอาจารย์ แล้วเกิดปีติร้องไห้สะอึกสะอื้นอย่างรุนแรง มีผู้ตำหนิว่า ปฏิบัติมาขนาดนี้ ทำไมยังขาดสติ เกิดปีติรุนแรงแบบนี้ จึงมากราบเรียนถามหลวงพ่อว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่ผู้ปฏิบัติจะเกิดปีติรุนแรงเช่นนี้)

หลวงพ่อให้คำตอบว่า

"เป็นไปได้ พระอรหันต์ก็ร้องไห้ได้ การร้องไห้มันเป็นกิริยาของกายต่างหากเล่า ไอ้ตัวร้องไห้มันก็ร้องไป ไอ้ตัวที่นิ่งเฉยอยู่มันก็นิ่ง ใครไปทักอย่างนั้นแสดงว่าภาวนาไม่เป็น"

พระพุทธเจ้าปรินิพพาน พระปุถุชนโศกเศร้าเสียใจ พระอรหันต์ได้ธรรมสังเวช ธรรมสังเวชนี่แหละมันทำให้น้ำตาไหล ไม่ใช่ว่าพอสำเร็จอรหันต์แล้ว มันจะไม่มีอะไร มันก็เหมือนกับปุถุชนธรรมดานี่แหละ แต่สิ่งที่จะให้ท่านเกิดกิเลสเมื่อก่อนนี้มันหมดไป **แต่ความดื้นดัน ความปีติต่างๆ นี่ มันเป็นองค์ประกอบของสมาธิ มันก็ต้องมีอยู่เป็นเรื่องธรรมดา อาการปีตินี่เป็นอาการที่จิตได้ดื่มรสพระสัทธรรม**

"หลวงปู่โกรธเป็นไหม"

"โกรธเป็น แต่ไม่เอา"

อันนี้คือคำตอบของหลวงปู่ดูลย์ คือมันแสดงความรู้สึกขึ้นมาเฉยๆ ว่าโกรธ แล้วท่านก็ไม่เอา

ผู้ที่เป็นพระอรหันต์จริงๆ เวลาท่านกำหนดจิตรู้อารมณ์นี่ จิตก็ปรุงแต่งเหมือนๆ กับคนธรรมดา ทีนี้ภายในสมาธินี่มันก็เกิดนิมิตขึ้นมา ถ้าท่านรู้เรื่องอดีตชาติ ท่านก็แสดงอาการร้องไห้ออกมา ร้องไห้ในสมาธิ แต่ร้องไห้น้ำตาไม่ออก

ส่วนคนที่จิตยังไม่พ้นกิเลส พอได้นิมิตว่าชาติก่อนนี่เราไปเกิดเป็นอันนั้น ได้ไปทะเลาะตบต่อยตีกันที่ตรงนั้น พอรู้สึกอย่างนั้นก็ลุกขึ้นมากระโดดโขมงโฉงเฉง

ความรู้ของพระอรหันต์นี่ ท่านรู้ว่า ชาตินั้นท่านเป็นอย่างนั้น ได้ทะเลาะเบาะแว้งกับคนนั้นคนนี้ มันก็แสดงอาการโกรธเคียดขึ้นมา แต่ความโกรธ ความเคียด กับจิตของท่าน มันแยกกันเป็นคนละส่วน เหมือนๆ กับบางครั้งที่จิตของเรามีอารมณ์เกิดขึ้นๆๆ แต่มันเป็นกลาง

เฉย สิ่งรู้เป็นแต่เพียงอารมณ์จิต แล้วตัวเองที่ไม่ได้ไปสวมสอดเข้าไปในเรื่องนั้น มันแยกเป็นคนละส่วน ผู้ที่รู้ยังไม่ถึงแก่น พอรู้เข้ามาพับก็สำคัญว่าตัวเองอยู่ในปัจจุบันนั้น

เช่นอย่างพระองค์หนึ่ง เป็นหัวหน้าพระ ๓๐ รูป อุบาสิกาคนหนึ่งเป็นอุปัฏฐากอยู่ ภายหลังอุบาสิกาฟังเทศน์ฟังธรรมจากพระเหล่านั้นแล้วได้สำเร็จพระโสดาบัน พอท่านได้สำเร็จพระโสดาบันท่านก็ตรวจสอบดูพระของท่านว่าท่านองค์ไหนได้บรรลุคุณธรรมหรือเปล่า พอเสร็จแล้วก็รู้ว่ายังไม่บรรลุ ขัดข้องอะไร ขัดข้องรสอาหาร บางท่านชอบเปรี้ยว ชอบเผ็ด ชอบมันอะไร ไม่ได้ตามใจ มันก็ไปข้องอยู่ที่ตรงนั้น เมื่อท่านรู้แล้วว่าองค์ไหนชอบอะไร ท่านก็ทำให้ถูกใจหมด พอตอนกลางคืนนึกขึ้นมาอยากฉันอย่างนั้น ตื่นเช้า มาแล้ว หนักๆ เข้าพระอาย พากันไปกราบทูลพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าก็ถามว่า *"ทำไมทิ้งอุบาสิกามาเสียเล่า"*

พระหัวหน้าก็ทูลพระพุทธเจ้าว่า *"อยู่ด้วยไม่ได้หรอก คิดอะไรก็รู้หมด... อาย"*

พระพุทธเจ้าท่านก็บอกว่า *"เขาเป็นมารดาของพวกเธอมาหลายภพหลายชาติแล้ว มาชาตินี้ เขานั่นแหละจะช่วยให้พวกท่านได้สำเร็จพระนิพพาน กลับมาอยู่กับเขาเสีย"*

พระทั้งนั้นก็กลับไปอยู่กับอุบาสิกา พอกลับมาก็สำรวมจิต สำรวมใจพิจารณาปัจจเวกขณะ ขจัดความชอบหรือไม่ชอบออก ทำจิตให้เป็นกลาง ไม่ให้ยินดียินร้ายในรสอาหาร จึงได้สำเร็จอริยมรรคอริยผลขึ้นมา ลูกน้องได้สำเร็จพระโสดาบัน อุบาสิกาได้สำเร็จพระสกทาคามี ไปๆ มาๆ พระทั้งหลายได้สำเร็จพระอรหันต์ อาจารย์ใหญ่สำเร็จเพียงแค่พระโสดาบัน อุบาสิกาก็พิจารณาดูว่า พระเราสำเร็จแล้ว แต่อาจารย์ใหญ่นี่สำเร็จหรือยัง... ยังไม่สำเร็จ

อยู่มาวันหนึ่ง ภูมิจิตอาจารย์กำลังเริ่มก้าวหน้าจนได้บรรลุปุพเพนิวาสานุสติญาณ ก็ระลึกขึ้นมาได้ว่า ในชาติหนึ่งภพหนึ่ง อุบาสิกาคนนี้เป็นภรรยาของท่าน แล้วไปคบกับโจร พอท่านไปรู้อย่างนั้นท่านก็โกรธขึ้นมาอย่างแรง โกรธชนิดที่ว่าจิตกับอารมณ์แยกกันไม่ออก อุบาสิกาก็ส่งกระแสจิตไปเตือน *"ระลึกต่อไปอีกชาติหนึ่ง พระคุณเจ้า"* พอระลึกไปอีกชาติหนึ่ง ไปรู้ว่า ชาตินั้นท่านผู้นี้ถูกโจรจับมันจะฆ่า อุบาสิกานี่ก็เป็นภรรยาของโจร พอโจรมันจะฆ่า ภรรยาก็ขอร้องว่าอย่าไปฆ่าเขาเลย เขาไม่มีความผิด ก็ถูกปลดปล่อยไป ในเมื่อรู้อย่างนั้นก็มานึกถึงบุญคุณเขา ความโกรธมันก็ระงับลง แล้วในที่สุดก็ได้สำเร็จพระอรหันต์

เพราะฉะนั้น เราโกรธด่าตีกันธรรมดานี่
มันไม่สำคัญหรอก โกรธในสมาธินี่มันร้ายแรงที่สุด
ดีไม่ดีระงับไม่อยู่ กรรมฐานแตก

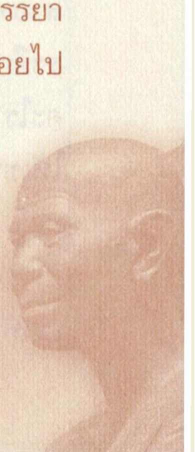

จิตแยกจากอารมณ์

การแสดงบทบาทออกไปนี่ (แสดงอาการโกรธแต่ภายนอก แต่จิตภายในไม่ได้กระเพื่อมด้วยความโกรธ) มันคล้ายๆ กับว่ามารยาของจิต เช่นอย่างเราสอนคนที่มันปัญญาทื่อหน่อย มันไม่จำ มันไม่เข็ด มันไม่หลาบ ก็อย่างที่เขาว่าหลวงปู่มหาบัวดุนั่นแหละ แบบเดียวกัน

(อาการปีติในสมาธิ) บางทีมันน้ำตาไหล มันร้องไห้เป็นเสียงออกมาจริงๆ แต่ว่าตัวร้องไห้มันก็ร้องไป ตัวนิ่งมันก็นิ่ง ลักษณะของมันจะเป็นอย่างนั้น อันนี้เรียกว่า จิตมันรู้ทันปีติ รู้ทันอารมณ์ ปีติก็คืออารมณ์ ทีนี้ในเมื่อมีอะไรรุนแรงขึ้นมา มันก็แยกตัวพั้บ คล้ายๆ กับว่ามันท้าทายว่า อยากร้องก็ร้องไปสิ ไม่ใช่เรื่องของฉัน ทีนี้ตัวจิตใต้สำนึกมันก็นิ่งเฉย

อันนี้หลวงพ่อเคยร้องไห้มาแล้ว ไปสวดมนต์ในวังครั้งแรก พอไปถึงแก่งคอย ก็ไปนึกถึงว่าพ่อตายอยู่ที่ไหน จะกำหนดจิตอุทิศส่วนกุศลให้พ่อสักหน่อย พอกำหนดไปพั้บ มองไปข้างหน้า สายตามันพร่า แล้วก็เห็นตาแก่คนหนึ่งแบกเด็กน้อยลอยผ่านหน้าไป พอลับสายตาไป จิตสำนึกก็คิดว่า พ่อแบกเรามาตั้งแต่เด็ก แล้วมันก็ร้องไห้สะอึกสะอื้นขึ้นมาทันที คนที่นั่งมาในรถเขาก็ถามว่า หลวงพ่อเป็นอะไร ก็ตอบเขาว่า เฉยๆ เดี๋ยวก็รู้ พออาการอย่างนั้นหายไป ก็เล่าให้เขาฟัง

ปีติมันเกิดจากกายต่างหากเล่า เช่นอย่างเรามีเรื่องขำขันนี่ เราหัวเราะจนไส้ขดไส้แข็ง เราเมื่อยเกือบตาย เราไม่อยากหัวเราะ

แต่มันก็อดไม่ได้ นั่นคือความเป็นเองของร่างกาย อันนี้มันได้หลักมาจากว่า ภายในตัวของเรานี่ สมองเป็นผู้สั่งกาย กองบัญชาการในสมองที่มันสั่งการออกมานี่ ให้ร่างกายมันเตี้ย ให้ร่างกายมันโต ให้ร่างกายมันสูงโย่งอย่างพระสูงที่วัดสะพานสูง อันนี้เป็นเรื่องของสมองทั้งนั้น ทีนี้สมองอันนี้ คำสั่งของสมองอยู่ที่จิตดวงนี้ ทางหลักของการสะกดจิตเขาเรียกว่า จิตอิสระ จิตอิสระดวงนี้คอยบังคับดูแลและใช้เครื่องจักรกลไกต่างๆ ในร่างกายให้ทำงานให้แก่เราอย่างตรงไปตรงมา

ถ้าพูดถึงเรื่องจิตและสรีรศาสตร์ ฝรั่งเขาศึกษาได้ละเอียดกว่าเรา ของเราศึกษาแต่ด้านจิตด้านเดียว แต่เรื่องสรีรศาสตร์ไม่ได้ศึกษา ก็เพียงแต่เพ่งอาการ ๓๒ แต่ไม่ได้ตีความหมายว่าอะไรเป็นอะไร มีประโยชน์อย่างไร ความคิดอะไรนี่ เราก็ถือว่ามาจากจิตอย่างเดียว แต่จิตอย่างเดียวมันคิดไม่เป็น ต้องอาศัยประสาททางสมอง เราจะรู้แจ้งเห็นชัดต่อเมื่อเราเข้าสมาธิแล้วร่างกายตัวตนหายไป จิตมันก็ได้แต่นิ่งอยู่เฉยๆ จิตที่นิ่งอยู่เฉยๆ นี่มันรู้เห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้เหมือนกัน แต่มันพูดไม่เป็น แต่พอมาสัมพันธ์กับร่างกายพั้บ พอรู้เห็นอะไร มันจะพูดออกมาทันทีว่าอะไรเป็นอะไร

ปัญญาพระปัจเจกไม่กว้างขวางเท่าพระพุทธเจ้า

ความเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้านี่ การตรัสรู้ของท่าน สติปัญญาของท่านไม่กว้างขวางเหมือนพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ท่านก็สอนให้ตั้งอยู่ในศีลในธรรมอะไรพวกหมู่นี้ เล็กๆ น้อยๆ ท่านสอนอยู่เหมือนกัน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการให้พรมากกว่า พระปัจเจกพุทธเจ้าเข้าฌานสมาบัติ ๗ วัน ๑๕ วัน เพิ่งออกจากฌานสมาบัติแล้วไปโปรดใคร ผู้นั้นเห็นผลในปัจจุบัน แล้วทำไมจึงเห็นผลในปัจจุบัน เพราะผู้ที่ท่านจะโปรด ท่านรู้อยู่แล้ว ถ้าโปรดแล้วจะได้สำเร็จผลในปัจจุบัน ไม่ใช่ว่าท่านจะไปเที่ยวโปรดสุ่มสี่สุ่มห้าจะสำเร็จหมด ไม่ใช่อย่างนั้น ท่านรู้แล้ว ท่านจึงไปโปรด

ท่านอาจารย์หลวงปู่เสาร์ นี่ก็เป็นสาวกแบบชนิดที่ว่าเป็นพระปัจเจก ท่านสอนธรรมนี่ ท่านไม่พูดมาก ท่านชี้ว่า ทำอย่างนี้ๆๆ แต่ว่าการปฏิบัติของท่านนี่ ท่านเอาการปฏิบัติแทนคำสอนด้วยปาก ผู้ที่ไปอยู่ในสำนักท่าน ก่อนอื่น ท่านจะฝึกสอนให้จำวัด ๔ ทุ่ม ตื่นตี ๓ ข้อแรกนี่ต้องทำให้ได้ บางทีก็ลองๆ เรียนถามท่าน ทำไมหลวงปู่จึงสอนอย่างนั้น

การนอนเป็นเวลา ตื่นเป็นเวลา ฉันเป็นเวลา อาบน้ำ เข้าห้องน้ำห้องส้วมเป็นเวลา มันเป็นอุบายสร้างพลังจิต แล้วทำให้เรามีสัจจะความจริงใจ แต่นักปฏิบัติทั้งหลายไม่ได้คำนึงถึงเรื่องนี้ แม้แต่พวกนักสะกดจิตเขาก็ต้องยึดหลักอันนี้ นอนเป็นเวลา ตื่นเป็นเวลา กินเป็นเวลา เข้าห้องน้ำห้องส้วมเป็นเวลา อาบน้ำเป็นเวลา

พระพุทธเจ้าและพระอริยเจ้าคิดมากกว่าปุถุชน

พระอริยเจ้าอยู่ด้วยสติ สติของท่านแก่กล้า สติมันจะคอยจ้องอยู่เสมอ ทีนี้ความคิดอ่านหรือความคิดอะไรต่างๆ นี่ ความคิดของพระอริยเจ้าหรือของพระพุทธเจ้านี่ยิ่งมากกว่าสามัญชนธรรมดา อย่างคัมภีร์พระไตรปิฎก เป็นตัวบาลี ๔๕ เล่ม หนาขนาดนี้ นักปราชญ์ท่านยังกล่าวว่า คำสอนของพระพุทธเจ้า เราเก็บได้อย่างมากเพียง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ที่เราเก็บไม่ได้นี่ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ แสดงว่าพระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์มีความคิดมาก แต่ท่านสักว่าแต่เป็นกิริยาจิตเท่านั้น การทำ การพูด การคิดอะไร ก็เป็นแค่เพียงสักว่ากิริยา

พระอรหันต์เข้าสังคม ท่านก็หัวเราะเป็น แต่พระพุทธเจ้านี่ไม่เคยหัวเราะ ถ้าหัวเราะขึ้นมาทีไรละก็ พระอานนท์ก็ต้องถามว่ามีเหตุอะไร ถ้ายิ้มๆ ออกมา พระอานนท์จะถามว่ามีเหตุอะไร ถ้าพระองค์ทรงยิ้ม ก็แสดงว่าจะมีใครสักคนหนึ่งโดนบาปกรรมอย่างหนัก

บารมีของพระพุทธเจ้าไม่เท่ากัน

(มีผู้กราบเรียนถามหลวงพ่อว่า พระศรีอาริย์ กับ พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน มีบุญบารมีเท่ากันหรือไม่)

... บุญ ถ้าจะมากำหนดหมายถึงความเป็นอยู่ หรือสมบัติในปัจจุบัน ในชั่วชีวิตของท่าน เรียกว่าเกี่ยวกับโลกๆ พระศรีอาริย์ท่านก็มีบุญบารมีมากกว่า แต่ความเป็นพระพุทธเจ้านี่เสมอกัน

พระศรีอาริย์นี่ อายุท่านก็ดี บริษัทในศาสนาของพระองค์นี่สม่ำเสมอกันหมด พระศรีอาริย์มีอายุตั้งหลายหมื่นปี พระพุทธเจ้ามีอายุเพียงแค่ ๘๐ ปี อันนี้แสดงว่าพระศรีอาริย์มีบุญมากกว่าพระพุทธเจ้าองค์นี้ ความมีอายุยืนนี่ก็เป็นบุญอันหนึ่ง ท่านบำเพ็ญบารมีมาเยอะ

พระพุทธเจ้าบางองค์ก็ ปัญญาธิกะ สัทธาธิกะ วิริยาธิกะ*

---

*พระพุทธเจ้า ประเภท ปัญญาธิกะ บำเพ็ญบารมี ๔ อสงไขยกับแสนมหากัป (พระสมณโคดม)

สัทธาธิกะ บำเพ็ญบารมี ๘ อสงไขยกับแสนมหากัป

วิริยาธิกะ บำเพ็ญบารมี ๑๖ อสงไขยกับแสนมหากัป (พระศรีอาริยเมตไตรย์)

การสร้างจิตให้มีพลังตามหลักของพระพุทธเจ้า

สำนักกรรมฐานในเมืองไทยนี่ สอนแบบไหน พอเห็นไหมว่า เขาสอนกันแบบไหน บางสำนักก็เอาสะกดจิตมาแทรก บางสำนักก็เอาอำนาจเบื้องบน พระอินทร์ พระพรหม หรือผู้วิเศษทั้งหลาย เข้ามาช่วยพลังจิต ซึ่งมันขัดกับหลักของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้ามีแต่ให้หาอุบายสร้างจิตของตนเองให้มีพลังเหนือพลังต่างๆ

สานใจ ต่างสี
แม้มีใจ ต่างสาย
ร่วมเกิดแก่ เจ็บตาย
ร่วมในดิน เดียวกัน

เชาว์ อัศว

ประติมากรรม หลวงพุธ ฐานิโย
โดย กิตติชัย ตรีรัตน์วิชชา

ออกแบบปกโดย เชาว์ อัศว

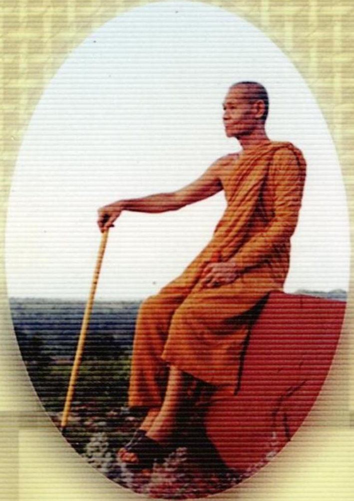

การเทศน์ การแสดงธรรมนี่
เราถือว่า เราไม่ได้สอนคนอื่น
แต่เรามานั่งให้คนอื่นสอบไล่เรา
แล้วเราก็สอนเราเอง

ฟังธรรมะ
ฟังหัวใจตัวเองนั่นดีที่สุด
อย่าไปเที่ยวหาฟังจากคนอื่น

หลวงพ่อพุธ ฐานิโย

ฐานิโยบูชา ๒๕๕๗